

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ
AYLIK YAYIN ORGANI

İKTİSAT DERGİSİ

NİSAN 1973

SAYI 106

CİLT : 18

350 KURUŞ

TÜRLON
Türk Nylon 6 ipliği

SİFAŞ

SENTETİK İPLİK FABRİKALARI

A. Ş.

MERKEZİ : Bursa — Sanayi Bölgesi

Telefon : 18500 — 18504

BÜRO : Bursa — Atatürk Caddesi, Ticaret Bankası, İş Han Kat 1
Telefon : 14 489

BÜRO : İstanbul — Unkapanı Atatürk Bulvarı, Manifaturacılar Çarşısı
No. 3501 — 3502 Telefon: 22 35 73 — 27 72 53

Dikkat !

Daha evvel başka yerde basılan yazılara ücret ödenmez. Yazılarda ki fikirler yazarlara aittir. Cemiyetli ve dergiyl sorumlu kılmaz gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın lade edilmez.

Reklâm Tarifesi

Ön kapak içi	750,— TL.
İç sahife	500,— TL.
Arka kapak içi	750,— TL.
Arka kapak	1000,— TL.

İKTİSAT DERGİSİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ YAYIN ORGANIDIR

İktisaden zayıf bir millet fakrû sefaletten kurtulmaz; Kuvvetli bir medeniyete, refah ve saadete kavuşamaz; /çtimai ve Siyasi felâketlerden yakasını kurtaramaz.

K. ATATÜRK

CİLT : XVII
SAYI 106
NİSAN 1973

Fiat : 3.5 T. L.
Yıllık : 42-6 Aylık : 21 TL.

YAZI HEYETİ

İSTANBUL

SUHA AKSOY
GÜROL BAHADAN
MUAMMER BAŞOĞLU
NİHAT BATUR
AYHAN BERMER
İLKER BİRDAL
NATİK BUDA
FARUK ÇEHRELİ
ALİ DİNÇÇAĞ
MEHMET EMANET
ZEKİ ERGUNSU
ŞEMSEDDİN GÜLER
Prof. Dr. MÜKERREM HİÇ
ORHAN SOFUOĞLU
REŞAT UMUR
RİDVAN YÜKSELEN
ANKARA
ORHAN BULDAÇ
OKTAY EMED
NACİ SARIEYYÜBOĞLU

Sahibi : Cemiyet Adına NİHAT BATUR

Yazı İşleri Müdürü : FARUK ÇEHRELİ

İdare Müdürü : İLKER BİRDAL

İdare Yeri : Tünel Galip Dede Cad. No. 48/1

Telefon : 44 04 36 - 49 89 03 - 44 48 63

P. K. 599 Karaköy/İst.

Basıldığı yer : YENİLİK BASIMEVİ

İÇİNDEKİLER

2. Derginin Şesi ***
3. Alman Ekonomisi Hakkında Celâdet MORALİGİL
14. Gelir Vergisinin Nisbeti Artırılmadan
Tahsilâtın Artırılması Ekrem GÜRCAN
18. Kalkınma Yolundaki Ülkelerde
Vergi Yapısı Akın ERDEM
25. Avrupa Yatırım Bankası ve
Avrupanın Kuruluşu Dündar MURADOĞLU
31. Ayın Önemli Mevzuatı ***

Derginin Sesi..

Sevgili ve Değerli Okuyucularımız,

Yıllardır bu sayfeden bütün gücümüzle sesimizi duyurmaya, haklı görüşümüzü savunmaya çalıştık. Yurd kalkınmasını rasyonel ve istenilir şekilde yürütecek, plânlıyacak, kısacası ona yön verip izleyecek tek kuvvetin İKTİSATÇI'lar olduğu tezini bıkmadan ortaya attık!.. Ne mutlu ki, Cumhuriyetimizin 50 nci yılında, düşünce ve görüşlerimizi haklı çıkartan tarihi bir gelişmenin yarattığı büyük olay bütün İKTİSATÇI'lara ümit kapılarını bir anda açmış bulunuyor!... Bu olay, otuz yıl önce İ. Ü. İktisat Fakültesinden mezun olan, Mehmet Naim TALU'nun T. C. Hükûmeti'nin Başbakanı olmasıyla başladı ve aynı Kabinede, bir diğer mezunumuz, Ahmet TÜRKEL'in Ticaret Bakanlığı göreviyle önemini bir kat daha arttırdı.

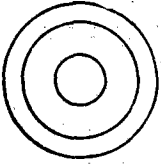
Artık, 20 nci asrın Türkiyesinde İktisatçının aranılır ve güvenilir eleman olduğunun kabul edilişinin mutluluğu içinde bizlere görev verileceğine inanıyoruz. Bu inancımızın kaynağı olan değerli kardeşlerimizin çalışmalarında yanlarında olmak, mesuliyetlerini paylaşmak bizlere tanınan büyük fırsatı haklı çıkartmak hepimizin görevidir. Onların başarıları, bizim başarımız milletimizin kazancı olacaktır.

Cumhuriyetimizin 50 nci kuruluş yılında, 33 yıllık bir mazisi bulunan fakültemizin değerli mezunları!.. Ülkemizin vermekte olduğu ekonomik savaşta yılların bilgi ve görgüsünü sağduyularımızla birleştirerek İKTİSATÇI'lara inanların ümitlerini kırmayalım; görüş ve seçişlerinde daima haklı çıkaralım.

Sayın TALU!... Sayın TÜRKEL!... başarılarınız başarılarımızdır!... Sizlerle beraber Milletimizin emrindeyiz.

Sevgi ve Saygılar

İKTİSAT DERGİSİ

Alman Ekonomisi Hakkında

CELÂDET MORALİĞİL

Bütün partiler seçim mücadelesi sırasında piyasa ekonomisine bağlı olduklarını defalarca tekrarladıkları halde, hemen hepsinde güdümlü ekonomiyi arzulayan cereyanlar görülmektedir.

1948 senesinde, İkinci Dünya Savaşı sonucunda perişan duruma düşmüş olan Alman ekonomisini tekrar işler hale getirmek için alman parası bir operasyona tabi tutulmuştu. Bu para reformuyla birlikte uygulanan liberal ekonomik düzen tasavvurların üstünde başarı sağlamıştı. Başarısını ispatlayan bu sistemin muhafaza olunması lâzımdır. Pek tabii bu sistem dünyanın tüm nimetlerini temin etme-

mektedir. Fakat bütün sistemler içinde en iyi işleyenidir ve bize sosyal gelişme bakımından en elverişli şartları yaratmaktadır. Özellikle sosyal yönü ağır basan şimdiki hükümet bunu müdrik olmalıdır.

Bugünkü düzenin düzeltilmesi gereken tarafları eibette vardır. Fakat bu, piyasa ekonomisinin güdümlü ekonomi operasyonlarına tabi tutulmasına bahane teşkil etmemelidir. Aksine, bu düzenin daha iyi işlemesi için çaba harcanmalıdır. Bu maksatla parlamento ve hükümet yeni ilâve hükümler getirmelidir. Son parlamento döneminde kartel kanununun tadilatının çıkartılmaması büyük bir ihmaldir.

Bu arada rekabeti felce uğratan enflasyonla savaşılmalıdır. Diğer taraftan hükümetin hatları sonucu doğan kusurları da ekonomik sisteme yüklemekten vazgeçilmelidir. Örneğin, yetkili makamlar çevre kirlenmesine karşı zamanında sert tedbirler alsalardı, suçun ekonomik sisteme yüklenmesi durumu doğmazdı.

Sosyal piyasa ekonomisinin temel unsuru, hükümet tarafından konulan hudutlar dahilinde ekonomik prosese katılan herkesin serbestçe faaliyette bulunabilmesidir. Pek tabii hükümet, teşebbüslerin devlet içinde devlet olmamasına dikkat etmeli, fakat aynı zamanda sendikaların artan ölçüdeki monopol güç kazanmasına da göz yummamalıdır. Teşebbüsler ve sendikalar ekonomik ve toplum düzenimizin vaz geçilmez temel unsurlarıdır. İkisi arasında gerginlikler lüzumludur ve ekonomik ve sosyal ilerlemeyi sürdürmektedir. Fakat yararları ispatlanmış kuvvet ayırımı ilkesine göre, taraflardan hiç biri ekonomik ve politik gücün tüm manivelalarına kumanda etmemelidir. Buna hiç bir demokratik hükümet göz yumamaz. Bu ve diğer nedenlerle sendikalar tarafından, talep olunan, işçilerin yönetime katılması isteği geri çevrilmelidir. Kaldı ki biz yeni işletmeler kanunu ile bu alanda tüm memleketlerden çok ileri durumda bul-

nuyoruz.

Piyasa ekonomisinin başarılı gücü, bir çok politikacılarda ve vatandaşlarda, her şeyin yapılabileceği, tüm arzuların ve taleplerin aynı zamanda gerçekleşebileceği şeklinde bir tasavvuru oluşturdu. Hükümet bu hatalı düşünceye karşı çıkaracağı yerde kendisi de aynı hataya düştü.

Her güçlü ekonominin de taşıyabileceği yükün bir hududu vardır, şeklindeki ikazlara rağmen Brandt-Scheel hükümeti diğer cüretli işler meyanında çok masraflı reformları da gerçekleştirmek denemesine girişti. Bu yüklenmenin sonucunda fiatların artması hızlandı ve bir çok reform projelerinin maliyetlerinin yükselmesi nedeniyle öngörülenden çok azı gerçekleştirilebildi. Pasta fırından çıktığı kaddardır. Pastadan büyük parça alan herkes diğerlerinin daha az almasını icap ettirir. Örneğin, devlet memurlarının maaşı gereğinden fazla yükseltilirse, buna mukabil devlet yatırımlarına ve reformlara daha az para kalır. Vergiler yükseltilirse halkın tasarrufları, binaenaleyh yatırımların finansmanı azalır.

Rengi ne olursa olsun hiç bir hükümet bu ekonomi yasasından kurtulamaz. Yeni seçilen hükümetin geçen seneler tecrübelerinden ders almış olması umulur. Mubalâğalı reform hayallerinden vazgeçil-

melidir. Bu, reform çabalarından vazgeçmek demek değildir. Bilâkis yan tesirlerden kaçınarak realist değerlemeler yapmak ve geri bırakılabilecekleri geriye bırakmak demektir.

Yeni parlamento devresinde ekonomi politikası hedeflerinin öncelik sırası başkadır. Brandt-Scheel hükümetinin eski hedefi, fullemployment, gelişme ve istikrardır. Yeni sıra şöyle olmalıdır: İstikrar, flulemployment ve gelişme. 1969 yılında % 2.7 olan paranın değer kaybetme oranı sonunda % 6.4'e yükselmiştir. Bu bakımdan her halde paranın tekrar istikrar kazanmasına öncelik tanınmalıdır. Enflasyonun hızlanması elbette sadece hükümetin kusuru değildir. Dışardan gelen zararlı etkilerle beraber, münferit gruplar ve kuruluşlar enflasyonun hızlanmasına yardımcı oldular.

Fakat hükümet daima, istikrar için tam istihdamı feda etmiyeceğiz, diye teminat vere vere, sendikalarda, teşebbüslerde ve kamu kuruluş ve dairelerinde, bu hükümet yönetiminde konjonktürel, finansiyel ve iş temini bakımlarından sıkıntı duyulmayacak, şekilde bir düşünüş oluşturarak, bunların ölçüsüz taleplerde bulunmasına sebep oldu. Bu suretle de para değerinin düşmesi ve enflasyonist mantık için psikolojik faktör kurulmuş oldu.

Aynı zamanda, sanki her istikrar politikası kaçınılmaz bir surette işsizlik doğurmuş gibi, daha az zararlı olmayan bir intiba uyandırıldı. Objektif olarak bu hatalıdır ve hükümetin tam istihdam (fullemployment) ve aşırı istihdam (overemployment) arasındaki farkı ayıramamasından oluşmuştur. Çünkü yıllardır Federal Almanya'da fullemployment değil overemployment vardır. İki milyon yabancı işçiye rağmen, aranan işçi adedinin işsizlerden fazla olması gerçeği bunu kanıtlamaktadır. Böyle gergin bir durumun ücretler ve fiyatlar için devamlı bir sıçrama taşı olduğu aşikârdır. Ve bu bakımdan istikrar politikasının ilk hedefi bu gerginliği kaldırmak, yani enflasyondı bir baskı unsuru olan overemployment'ı sıhhatli bir fullemployment'e dönüştürmek olmalıdır.

Hükümetin geçen parlamento döneminde yaptığı başka bir hata da, onun, devamlı olarak teşebbüslerin tutumunu ve fiyat politikasını tenkit etmesine rağmen, sorumsuz bir şekilde yüksek ücret isteklerinde bulunan sendikalara hiç ses çıkarmamasıdır. Bu gibi durumlarda sadece, «tarafalar» ölçülü davransın denilmekle yetinilmiştir. Gün gibi aşikâr bir gerçek varsa o da, son üç yıl içindeki yüksek fiyat artışlarında rolü sadece talep enflasyonu değil bilâkis, öncelikle masraf enflasyonu, özellikle de ücret mas-

rafları oynuyordu. Hükümet ücret masrafları patalması karşısında susup, mütecaviz güçleri cesaretlendirirken, realist ve makûl düşünen sendika liderlerini desteklememişti. Diğer taraftan son yıllarda devlet bütçesi de, her seferinde teminat verilmesinin hilâfına, istikrarı teminden çok, daima ekspansif idi.

Tenkitlerimizin gayesi yapılmış olan hataların yeni yasama döneminde yapılmamasıdır. Tavsiyemiz, eğer hükümet etkili bir şekilde istikrar politikası uygulamak istiyorsa, münferit çıkarlara ve grup çıkarlarına itibar etmeyerek esaslı operasyonlar yapmasıdır. Enflasyona hakim olmak istiyorsak her yönden ilerlemeli, bütün grupların ve kuruluşların işbirliği sağlanmalı ve hükümet iyi misallerle öncülük etmelidir. Bu husus hükümet programında açık, seçik ve inandırıcı olarak dile getirilmelidir.

Tahditli para ve kredi politikası

1. Alman Merkez Bankasının parlamento ve hükümete karşı bağımsız durumuna dokunulmamalı hatta daha kuvvetlendirilmelidir. Merkez Bankası da bağımsızlığını tehlikeye sokmamalı ve kendini hükümetin yardımcısı durumuna düşürmemelidir. Parlamento ve hükümet para değerini tehlikeye dü-

şüren bir politika izlediği anda, Merkez Bankası emrine amade bütün vasıtalarla buna karşı koymalıdır. Zaten bu kanunun ona yüklediği ödevdir de.

2. Zararı görülen yabancı paraların memlekete akışı artık durduğundan, Merkez Bankası kazanılan büyük aksiyon yeteneğini enerjik olarak para değeri istikrarı için kullanmalıdır. Banka memnuniyeti mucip bir şekilde halen bunu uygulamaktadır ve dışardan gelen tenkitlere uyararak yolundan şaşmamalıdır. Kredi hacminin kuvvetli artışı ve para hacmindeki tehlikeli artış oranı yavaşlatılmalıdır. Bu özellikle daha evvel bir fiyat yatışması olmamış alanlarda yeniden bir konjonktür canlanması olması halinde uygulanmalıdır.

3. Şu anda uluslar arası döviz piyasalarında meydana olan yatışmanın devam edeceği henüz belli değildir. Dünyadaki büyük miktar dolar mevcudu, hâlâ yüksek ölçüdeki amerikan tediye blânçosu açığı, farklı faiz politikaları, uluslar arası para sistemi reformunun yetersizliği ve avrupa uluslarının para politikası yönünden yetersiz teşriki mesaileri nazarı itibara alınır sa, aniden tekrar büyük sermaye akını hareketinin başlayacağı, bunun belirli ülkelerde temerküz edeceği o ülkelerin konjonktürel ve parasal politikalarına zarar vereceği beklenebilir.

4. Para kurunun yeniden de-
ğiştirilmesi bahis konusu olamaz.
1969 ve 1971 yıllarında yapılan iki
ayarlama ile Mark'ın değeri Dolar'a
oranla % 25 kadar yükseltilmiş
bulunmaktadır. Alman ihracat eko-
nomisi adeta kudurmuş dış parala-
ra kurban edilemez. Bu bakımdan
1972 yılında federal hükümet ve
Merkez Bankası dış paralara karşı
tedbir olarak iki karar almış bulun-
maktadır. Bunlardan biri alman fir-
malarının dış memleketlerden al-
dıkları krediler için nakit karşılık
saklama yükümlülüğü ve dahili tah-
villerin yabancılara satılması yasa-
ğı. Nakit karşılık saklama yükümlü-
lüğünün bugünkü % 50 oranındaki
üst hududu yeterlidir.

5. Bankaların kredi yaratmalarına
daha çabuk nüfuzu mümkün
kılacak iki yeni tedbir konuşulmak-
tadır. Önce incelenen, kredi kuru-
luşlarının halen yürürlükte olan
mevduata karşı asgarî bir karşılık
tutmak yükümlülüğünün, bankalar
tarafından verilen kredilere de uy-
gulanıp, uygulanmıyacağıdır. Bu
tedbir nisbî olarak piyasaya da uy-
gun düşer. Ancak bu belirli durum-
larda sadece artan kredilere yük-
lenmek ve hiç hatta kamu kuruluş-
ları için bile istisna tanımamak şar-
tı tahtında şayanı kabuldür. Buna
mukabil, bankaların ikrazlarını ke-
sin kredi plafonları tesbiti suretiyle
miktar yönünden sınırlamalı şek-

lindeki karşı teklif, reddedilmeli-
dir.

6. Federal hükümet ve Mer-
kez Bankası, uluslar arası para sis-
temi reformu müzakerelerinde e-
nerjik olarak her türlü maksattan
uzaklaşmağa karşı koymalı ve fik-
rinde ısrar etmelidir.

İstikrar ve Gelişme Kanunun Araçları

İstikrar ve gelişme kanununun
hükümete, konjonktürün sevkî ve
para değerinin istikrarı için amade
kıldığı araçlar yeterlidir. Fakat en
iyi kanun dahi uygulanmaz veya ye-
terli uygulanmazsa hiç bir yarar
sağlamaz. Federal hükümet uygula-
mayı titizlikle yürütmelidir. Kanun-
da yapılacak değişikliklerde şu hu-
suslar düşünülmelidir.

1. Federal hükümetin ve eya-
letlerin mecburi, konjonktürü den-
geleme fonlarının teşkili artık bu
fonların azami miktarının bir önce-
ki yılın vergi gelirinin % 3'ü ile hu-
dutlu kalmayacak şekilde düzen-
lenmelidir.

2. Fazla satın alma gücünü,
gelir vergisini ve kurumlar vergisi-
ni belirli bir süre için yükselterek
ortadan kaldırmak; veya vergi ind-
irimleriyle konjonktürü harekete
geçirmek imkânı, şimdiye kadarki
% 10 oranındaki yetki marjının or-
tadan kaldırılması suretiyle islâh
olunmalıdır.

3. İstikrar kanununun tedbirlerini mevcut konjonktür durumuna daha iyi intibak ettirebilmek için, kanun koyucu, kanunun tadilinde, gelir vergisi ve kurumlar vergisi öndemelerinin, gerçek kazanç gelişmelerine uygun olmasını temine çalışmalıdır. Bu suretle piyasanın canlanması safhasında vergilerin zamanında artmasıyla frenleyici ve durgunlaşması safhasında ise teşebbüslerin yükünü hafifletici bir etki sağlanmış olsun.

4. İstikrar kanunu hükümlerinin parlamentonun ve senatonun tasvibinden geçmesi zorununun bulunması halinde, bu hükümlerin parlamento ve senatoda öncelikle ve ivedilikle ele alınması sağlanmalıdır.

Samimi bir mali politika

Devlet harcamaları ciddiyyeten ve konjonktüre uygun finansmandan yoksun olursa orada her reform çalışması akim kalmağa mahkûmdur. Para ve kredi politikası meyanında, mali politika da istikrarın tekrar temini çabalarında ağır yük taşımak zorundadır. Bu konjonktür aşamasında kamu bütçesinin artış oranının, nominal sosyal hasıla artışına uyması yeterli değildir. Bu ölçü işe yarar bir ölçü değildir. Bütün mesele kamu bütçesinin finansman açıklarının kesilmesidir.

Bunun için iki ana nokta, yani gelirler ve giderler vardır. Anlaşıldığına göre maliye bakanı Schmidt harcama politikasının ekspansif etkilerini yüksek vergilerle gidermek istemektedir. Bu kolay yol, açıkları ve kamunun kredi ihtiyacını azalttığı taktirde dahi en iyi sonuç olarak kısmi bir başarı sağlar. Her halde, kamu idaresi gerçekten masrafların öngörülen artış tempasına bağlı kalırsa, vergileri arttırmadan da, yükselen vergi gelirlerinin, kısmen cüzi krediler yardımı ile 1973 bütçesini denkleştirmesi mümkün gibi gözükmemektedir.

Vergilere bir konjonktür zammı hikâyesi başka bir sorundur. Bu tür bir satın alma gücü emilmesinin ve dondurulmasının gerekip gerekmiyeceği büyük ölçüde Sendika-İşveren müzakerelerine bağlıdır. Ücret ve maaş artışları makul bir düzeyde olursa, yani talep potansiyeli fazla yüksektirmezse, şimdilik bir satın alma gücü emilmesinden sarfınazar edilebilir. Herşeyden önce federal hükümet şunu iyi bilmelidir ki, istikrar politikası uygulanmağa başlanınca tüm kamu bütçeleri buna tabi olmak zorundadır.

Vergi reformu için yeni taslak

Maliye bakanı Schmidt federal hükümetin harcamalarını % 10.5 oranında yükseltmek istemek-

tedir. Bu artış oranının çok yüksek olduğu aşikârdır. Bununla beraber bu artış aşılmazsa veya mutad hokkabazlıklarla gözlerimiz boyanmak istenmezse yine de şükredelim. E-sas itibariyle federal hükümetin bütçe politikasını üç sorun ağırlaştırmaktadır: Personel harcamalarının artan ağırlığı, emekli ödenekleri için çıg gibi artan munzam tahsisatlar ve başa çıkılamıyan ulaşım sorunu, özellikle milyarlarca açık veren federal demiryolları. Bunlar için patentli hal çareleri yoktur fakat sorunun ele alınması gereklidir. Yani: Kamu kesimindeki personel mevcudu-münferit sahalardan sarfınazar-azaltılmalı ve tekrar attırılmamalıdır. Ve nihayet, demiryollarından yararlananlar, vergi mükelleflerinden fazla demiryollarının açığı yüklenmelidirler.

Vergilerdeki devlet hissesinin, federal eyaletler hissesine oranla ölçülü bir şekilde genişletilmesinden söz edilebilir. Ancak bu, daha yüksek vergilerin gerçekten makûl reform projelerine yatırılması halinde düşünülebilir. Fakat enflasyonun oluşturduğu aşırı istihdam olgusu sürdükçe, devlet hissesini özel tüketim aleyhine genişletmek şansı yoktur. Böyle bir adım atılması fiyatların yukarı doğru hareketine yeni bir itici güç katmaktan başka bir işe yaramaz.

Daha az sosyal romantizm

Gelecek seneler zarfında sos-

yal politikada büyük sıçramalar yapılamıyacaktır. Evvelâ, seçimlerden önce kararlaştırılan emekli ödenekleri reformunun yükünü hazmetmek zorunluluğu var. Ekonomik ve malî politika istikrara yөнeldikçe, emeklilik sigortasının % 18 iştirak hissesiyle yetinmek imkânı yoktur. Federal hükümetin daha fazla yardım etmesi de pek mümkün değildir. Bu bakımdan sigortalıların daha fazla prim ödemesi gerekecektir.

Mevcut sistemdeki bedava ilâç usulu üzerinde durulmadıkça kanunî hastalık sigortasının masraf selinin azaltılması olanağı yoktur. Bunun dışındaki tedbirler sathî olur.

Varlıklılığın, servetin mümkün olduğu kadar yaygınlaştırılması sosyal politikanın en önemli görevidir. Bununla beraber akla sadece istihsal vasıtaları üzerinde mülkiyet gelmemelidir. Bilâkis emekçiler için başka tür gelirler daha önemlidir. Servet unsurları, öncelikle her çeşit para tasarrufları (mesken yapım sandığındaki mevduat dahil), bina ve arsa mülkiyeti ve sosyal sigortalarda biriken paralar da hesaba katılırsa, varlık oluşmasının yetersiz bulunmadığı ve bazı maksatlı tenkitlerdeki gibi aslâ bir «skandal» olmadığı meydana çıkar. Demokratik liberal bir devlette, lüzumlu varlıklandırma politikasının

hedefi, teker teker herkesin varlığının güçlendirilmesi ve bu varlık üzerinde serbest tasarruf hakkının temin edilmesidir.

Toprak hukuku reformu

Toprak politikası ile ilgili her tedbir için hükümetin iki önemli hususu göz önünde tutması gereklidir: Birincisi, bina arsaları çok fiyatlanmış olmasına rağmen, Fedral Almanyada sosyal piyasa ekonomisi kurulduğundan bu yana olduğu kadar hiç bir devirde bu kadar çok arsa ve ev sahibi olunmamıştı. İkincisi, arsa piyasasındaki, rezalet diye nitelenen durumun sorumluluğunu topraktaki özel mülkiyete yüklemek doğru değildir. Esas sebep inşaata salih arazinin az olmasıdır. Reformlar meyanında şunlar zikredilebilir:

1. Diğer bir çok sahalarda olduğu gibi burada da en önemli husus, hükümetin, para değerini koruyan bir ekonomi ve konjunktür politikası takip etmesidir. Çünkü, enflasyonun olması ve para değerinin devamlı düşmesi, insanları, değeri sabit maddi kıymetlere, bu meyanda «toprağa» yöneltir.

2. Şimdiye kadar toprak almak ve beklemek, bir çok arsaların, sadece idarenin tasarruflarıyla kıymet kazanması sonucu, bu işi yapmağa değer, kârlı bir hale getirmiştir. Bunlar kullanma şekli-

nin veya kullanma maksadının değiştirilmesi gibi idarî kararlardır. Meselâ, tarlaların arsa sayılması, gibi.

3. Bir çok yerlerdeki inşaata uygun arsa arzı, oralardaki kayırmalar ve partizanca davranışlarla engellenmektedir. Bazı mutlu kişiler zamanında arazileri kendileri için kapatmasını bilmektedirler.

4. Esas itibariyle sadece nüfus yığılması olan bölgelerde (Agglomeration) meydana gelen inşaat arazisi kıtlığı, bu bölgelerin dağıtılmasını gerektirmektedir. Bölgeler üstü plânlama ile yeni yerleşme yerleri meydana getirilmeli ve metro ile ulaşım sağlanmalıdır.

5. Bu konuda plânlanan vergiler çok düşündürücüdür. Bundan bir sonuç alınamıyacak, aksine inşaat arazisi daha fiyatlanacak ve ancak yüksek gelirli kimseler kendilerine ev yaptırabileceklerdir. Bu düşünmeğe değer durum, realize olmuş veya olmamış toprak değeri kazançlarını vergilemek için plânlanan ve göklere çıkarılan, toprak değer artma vergisi için de caridir. Arazisi kıymetli olan vergiye rağmen arazisini satmayıp bekleyecektir. İşe yaramaz arazilerin sahipleri vergiden kurtulmak için arazilerini arz edecekler fakat alıcı bulamayacaklardır.

6. Araziden yararlanıp, yararlanılmaması halinin tefrik edilmesi ve ikinci halde devlete müdahale hakkı verilmesi de maksada yetmez ve arazi arzını arttırmaz. Buna karşılık belediyelere birinci sırada satın alma hakkı tanınması düşünülebilir. Ancak bu tekrar özelleştirme yükümlülüğü ile kayıtlı olmalıdır.

Tabusuz enerji politikası

Enerji politikası on beş yıldan beri alman taş kömürünü korumak için sübvansiyonlar nedeniyle vergi ödeyenlerin; kömür gümrük vergisi, kömür ithal kontenjanları ve fuel oil vergisi nedeniyle de tüketicilerin sırtında yük olarak başına buyruk bir hayat sürmektedir. Bütün bunlara rağmen alman taş kömürünün enerji tüketimindeki hissesi % 27 ye düşmekten kurtulamamıştır. Artan enerji tüketimi ve bunun kaçınılmaz sonucu olan enerji ithali, enerji politikasının esaslı olarak ele alınmasını gerektirmektedir.

Demiryolu ve motorlu araçlar

Ulaşım politikasında en önemli hususun hangisi olduğu hakkında fikir birliği vardır. Bu da gelecek yıllarda açığı artacak olan federal demiryolları idaresidir. Yeni hükümetin bu konuyu kısa zamanda ele alması zorunludur. En iyi çare kesin ve umumî bir istik-

rar politikasıdır. Enflasyonist masraf artışları demiryollarında iki misli etki yapmaktadır. Birincisi, personel masraflarının tüm masraflar içindeki hissesinin hızla artması, ikincisi, demiryollarının maksada uygun yeni şekli için yatırım imkânlarının devamlı olarak azalmasıdır. Personel mevcudunda bir azaltma düşünülemez. Çünkü demiryolu personelinin çalışma saatlerinin azaltılması bahis konusudur. Çeşitli ulaşım dalları arasında vazife taksimi hükümetin ele alması gerken ibir husustur. Fakat hem kara yollarının yükünü hafifletmek hem de aynı zamanda demiryollarını çok zarar doğuran parça eşya taşımak yükümlülüğünden kurtarmak olanağı yoktur.

Tarım bünyesi islâh olunmalıdır

En iyi tarım politikası ciddi bir istikrara yönelmiş ekonomi politikasıdır. Bu, ayrıca bir tarım politikası gereksiz demek değildir. Tarıma ayrılan paralar, fiyatları koruma politikası tarafından yutulmakta ve bünyesel, sosyal politika ve eğitim için az para kalmaktadır. Çiftçiler birliğinin talep ettiği şekilde, koruyucu fiyatları enflasyonla orantılı olarak dinamikleştirmek yolu tamamen hatalıdır. Bu bakımdan hükümet, hububat, şeker, tereyağı ve yağsız süt tozunun, belirli bir fiyatla satın alınması garanti-

sinin zamanla kaldırılması hususunu Brüksel'de ele almalıdır.

Artık tarımda ağırlık merkezinin kesin olarak strüktür politikasına verilmesi gerekmektedir. Fakat bunun sadece kırsal tarıma inhisar etmemesi lâzımdır. Bilâkis bütün kırsal hayat, tüm kırsal nüfus (binaenaleyh sadece çiftçiler değil) ele alınmalıdır.

Çevre korunması sorununun daha merkezileştirilmesi

Alman çevre korunması mevzuatının bugün üç bin sekiz yüz sahife tuttuğunu bir uzman saptamış bulunmaktadır. Güçlük, bu mevzuatın dağınıklığı ve uygulamadaki farklı yetkililerdir.

Dünyaya açık ticaret politikası

Federal hükümet diğer Ortak Pazar üyeleriyle birlikte Birleşik Amerikanın ticarî yönden meydan okumasına karşı kendini ayarlamalıdır. Bu bakımdan son baharda Cenevre'de toplanacak olan Gatt toplantısı iyi bir fırsattır. Öncelikle konuşulması gereken, tarımsal koruyucu tedbirlerin kaldırılmasıdır. Alınacak bütün tedbirler hakkında teklif yapmak hakkı hiç şüphesiz Brüksel'deki komüsyona aittir.

Belirli bir süre sonunda endüstriyel mallara uygulanan gümrüklerin kaldırılması, yolundaki

amerikan teklifi düşünmeğe değer.

Tarımsal ürünler ticaretinde, kısa bir zaman zarfında sübvansiyonların ve ithal takyitlerinin kaldırılması mümkün görülmediğine göre, hiç olmazsa mevcut hükümler konsolide edilmeli ve sanayi ülkelerinde yeni tedbirler getirilmemelidir. Bu suretle de gelişmekte olan memleketlerin başlıca döviz kaynağı olan tarım ürünleri ticareti genişletilmelidir.

Ortak Pazarda daha çok faaliyet

Ortak Pazar ve binaenaleyh Federal Alman Hükümeti, gelecek yıllar zarfında zahmetli ve devamlı müzakereler yapmak zorunda kalacaktır. Genişlemiş, Ortak Pazarda, oldukça zor bir alışma süresinden sonra, senenin ikinci yarısında, ekonomik ve parasal birliğe geçişin ikinci aşaması üzerinde kararlar verilecektir.

Brüksel'de karşılaşılabilecek önemli konular şunlardır: 1) Gatt müzakereleri, 2) Reform ve dünya para sistemi müzakereleri, 3) Güvenlik ve birlikte çalışma konferansı, 4) Genişletilmiş Ortak Pazara yeni katılacaklar ve şimdiye kadar katılmış 19 ülke ve duruma göre katılacak Commonwealth memleketleri hakkında müzakereler. Bun-

dan başka uluslar arası hammadde anlaşmaları hakkında müzakereler vardır. Bütün bu müzakerelerin so-

nuçları Federal Alman Cumhuriyeti'nin ekonomik düzenine etki yapmadan geçişmeyecektir.

Frankfurter Allgemeine
Zeitung'tan çeviri

K O N G R E İ L Â N I

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti Genel Merkezinin olağan Genel Kurul ve olağan üstü 1630 sayılı kanun gereğince Tüzük Tadili kongresi 12.5.1973 Cumartesi günü, saat 14.00 de Beyoğlu Galatasaray Lisesi Büyük Anfisinde yapılacaktır.

Çoğunluk sağlanmadığı takdirde 20.5.1973 Pazar günü aynı yerde, aynı saatte, mevcudun iştirakile yapılacaktır.

Genel Merkez Genel Kurul kongresi tüzüğümüzün amir hükmü gereğince irtibat bürolarına, şubelere ve genel merkeze kayıtlı bütün üyelerimize ağıttır.

Kongreye giriş belgesi, Genel Merkez Yönetim Kurulu Başkanlığınca verileceğinden, bütün üyelerimizin kongre tarihinden iki gün evvel 1973 yılı üye aidatlarını yatırarak, kongreye giriş belgesi almak için Genel Merkez Yönetim kurulu başkanlığına müracaatları rica olunur.

Keyfiyet bütün üyelerimize duyurulur.

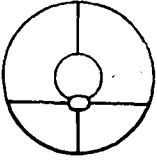
Genel Merkez Yönetim Kurulu

GÜNDEM :

- 1 — Açılış ve yoklama.
- 2 — Kongre başkanlık divanı seçimi.
- 3 — Yönetim kurulu faaliyet raporu ile mali raporların okunması.
- 4 — Murakiplar raporunun okunması.
- 5 — Raporların müzakeresi ve heyetlerin ibrağı.
- 6 — Yeni yıl bütçesinin müzakeresi ve tasdiğe sunulması.
- 7 — 1630 sayılı kanun gereğince Tüzük tadili müzakeresi.
- 8 — Seçimler.
- 9 — Dilekler ve temenniler.

Not :

1630 sayılı Dernekler Kanununun âmir hükümlerine uymak mecburiyeti nedeni ile evvelce 28.4.1973 ve 12.5.1973 olarak tesbit edilen kongre tarihleri yukarda belirtildiğı şekilde değıştirilmiştir.

Gelir Vergisinin Nisbeti Artırılmadan Tahsilatın Artırılması

Ekrem GÜRCAN

Bugün herkes gelir vergisi kaçakçılığı yapıyor, vergi verilmiyor gelir vergisi yalnız memur ve işçilerden alınabiliyor, gelir vergisi tam tahsil edilebilse bütçe açık vermiyeceği gibi gelir fazlalığı olur diye haklı veya haksız olarak bütün gelir sahiplerini itham etmektedirler. Bu ithamlar karşısında mevzuata uygun olarak gelirini gösterip vergi ödeyen vatandaşlar mutazarrır olmaktadır.

Keza sermayeleri dar olan küçük esnafın (ayakkabı imalatçıları, mobilyacılık, konfeksiyonculuk, küçük el işleri gibi) imal ettiği emtia'nın hepsine fatura vermediği, fatura verdiklerinde de emtia adedi az

fiatlarının yüksek gösterildiğinden o emtia'nın fiyatının çok yüksek olduğundan, imalatçıların imalatlarını az gösterip vergi verilmediğinden bahsedilmektedir.

Bu söylenti ve haksız ithamların önüne geçmek için gelir vergisinin tahsili hususunda bazı tedbirler yaparak bu ithamlar önlenileceği gibi herkes geliri nisbetinde eşit vergi ödeyeceğinden tahsil edilen vergi miktarı birkaç misli artmış olur.

Şöyleki:

1 — Bütün emtia ve hizmet satışları faturaya tabi olmalıdır. Fatura emtia'nın satıldığı anda mik-

tarı ne olursa olsun verilmelidir. Faturasız emtia satışına aslâ müsaade edilmemeli faturasız emtia sattırılmamalıdır. Fatura kesmeyenler ve faturasız emtia satanlar hakkında ağır müeyyideler koymalıdır. Faturalar daimi teftişe hazır bulundurulmalı teftiş için her istenildiğinde ibraz edilebilmelidir. Bu faturalar 5 sene saklanmalıdır.

2 — Yetkili komisyonlar tarafından her emtia veya emtia grubu için kâr hadleri ve bu kâr hadlerine göre vergi nisbetleri tesbit edilmelidir. Komisyonlar tarafından tesbit edilen bu vergi nisbetleri için tanzim edilen pulların aşağıda bahsedeceğim sınıflar tarafından satış faturalarına yapıştırılması suretile tahsil edilmelidir.

3 — Faturaların kesilip kesilmediğini, pullarının yapışıp yapışmadığını maliyenin yetkili elemanları takip ve teftiş edebileceği gibi piyasayı teftiş eden Belediyeler vs. teşekküllerin yetkili elemanlarına da bu takip ve teftiş selâhiyeti verilmelidir. Bu suretle maliye hem kendi elemanlarından hemde diğer teşekküllerin elemanlarından istifade etmiş olur. Şikâyetler maliye dairelerine, diğer selâhiyet verilen idarelere yapılabileceği gibi muhtelif yerlere konacak şikâyet kutularına da atılacak şikâyet dilekçeleriyle de yapılabilir. Pul yapıştırmayanlar ve nisbetlere riâ

yet etmeyenler hakkında ağır müeyyideler koymalıdır. Teftiş şikâyet ve tahkikat neticesinde vergi kaçırıldığı tesbit edildiğinde alınacak vergi ve cezanın muayyen nisbetinde bir meblâğın teftiş ve tahkikatını yapıp müsbet netice alan elemanlara verilmesi uygun olur. Verilecek bu meblâğ memuru zevkle çalışmağa teşvik eder.

Vergi pulları vergi dairelerinde, mal müdürlüklerinde, damga pulu bayiliklerinde satılabilir. Bu pullar üzerinde kaç liranın vergisi, pul kıymeti, hangi emtia ve emtia gurubuna ait olduğu, hangi sınıfa ait olduğu, (imalâtçı, ithalâtçı, toptancı, perakendeci gibi) numaraları, satıcı, alıcı pulu diye yazılmalıdır.

4 — Kâr hadleri ve vergi nisbetleri tayin olunan emtianın vergilerinin tahakkuku ve pullarının yapıştırılması işinin aşağıdaki sınıfların yapması uygun olur. Bu sınıfların adedi az yerleri belirli ve satış miktarları çok olduğundan teftiş ve takibi kolay cibayet masrafı az olur.

a — Ziraî müstahsil vergileri:

Müstahsilin emtiasını satın aldığı yer ve müstahsil namına satış yapan komisyoncu tarafından vergi pulları yapıştırılır. Toprak Mahsülleri Ofisi, Şeker şirketi, meyva ve sebze hallerinde çalışan komis-

yoncular vs. müstahsil namına satış yapan komisyoncular gibi.

Pullar müstahsilin verdiği faturalara, komisyoncuların kestiği müstahsil faturalarına, müstahsile ödenen fişlerine, makbuzlara ve bunlara benzer sorulduğunda ibraz edilebilecek vesaik üzerine yapıştırılır. Müessesede kalan suretlerine de bu pulların numaraları yazılır.

b — İmalâtçılar:

İmalâtçılar satış faturalarına bu pullardan yapıştırır. Kendilerinde kalan suretlerine numaraları yazılır. Eğer yaptıkları satışlar perakendeciye veya toptancıya ise onlara ait vergilerin pullarını da bu faturalara yapıştırmalıdır. Emtia veresiye vadeli de olsa bu pulların bedeli alıcıdan alınmalıdır. Veyahut alıcı ve satıcı aralarında anlaşılabilir.

c — İthalâtçı, toptancı ve komisyoncular daha evvel kendisine ait pullar yapışmamışsa kestiği faturaya kendisine ait pul ile perakendeciye ait pulları yapıştıracak, faturanın suretine satış ve alış pullarının numaralarını yazacaktır. Perakendeciye ait pullar alış pulları olup emtiayı alırken vergilerini ödemiş olacaktırlar. Bu suretle takibi çok güç olan perakendeci ve seyyar esnaf tamamile vergi ödemiş olacaktır: Satılmama fire ver-

me gibi hususlar vergi nisbetleri tayin edilirken komisyonlar tarafından nazara alınacaktır.

ç — Birinciden sonraki ikinci ve üçüncü toptancılarla yeniden satılacak şeklinde satış yapanlar c bendindeki usulü tatbik edeceklerdir.

d — Küçük esnaf, imalâtçı (ayakkabı imalâtçısı, çantacı, dokumacı, mobilyacı, boyacı vs. gibi) vergileri satış bedellerinden alıcıları tarafından düşüp faturalar üzerine pulları yapıştırılmalıdır. Kendilerinde kalan suretleri üzerine pul numaraları yazılmalıdır. İmalâtçıdan müstehlike satmak için emtia alanlar imalâtçıdan aldıkları faturalar üzerine imalâtçılar kendilerine ve perakendeciye ait pulları yapıştırmalıdır. Küçük imalâtçılar (soğuk demirci, boyacı, camcı, muhtelif tamirciler gibi) nihai alıcıya perakende satış yapıyorlar bu satışlarını fatura ile yapacak bu faturalara pulları yapıştıracak numaralarını kendilerindeki suretlerine yazacaktır.

e — Müstehlike satış yapan perakendecilerin pulları emtiayı aldıkları yereler tarafından alış faturalarına yapışacaktır. Meselâ eczanelerin vergi pulları ilâçlarını aldıkları firmalar, bakkalların pulları emtiayı aldıkları firmalar tarafından yapıştırılacaktır.

f — Doktorlar reçetelerinin, mühendisler plânlarının üzerine pullarını yapıştıracaklardır.

Bu suretle faturasız hiç bir emtia ve hizmet satışı yapılmıyacak ve hiçbir kimse vergi verilmiyor, vermiyor şüphesi altında kalmıyacaktır.

5 — Küçük esnaf, perakendeci, ziraî müstahsilin defter tutmasına lüzum kalmayacaktır.

NETİCE:

İmalâtçı, ithalâtçı, toptancı,

doğrudan doğruya müstehlike satış yapan toptancı her satışı için satış anında fatura kesmelidir. Bu faturalara yukarıda bahsettiğim şekilde pul yapıştırmada mükerrerlik olmayacak şekilde vergi pulları yapıştırılmalı, pul numaraları fatura suretlerine yapışmalı ve bu faturalar her istenildiğinde ibraz edilecek gibi 5 sene saklanmalıdır. Bu işi takip eden personele kaçırıldığı tesbit edilen vergi ve cezalardan muayyen nisbette bir meblâğ verilmelidir.

Kalkınma Yolundaki Ülkelerde Vergi Yapısı

Çeviren : AKIN ERDEM

Malî Müşavir

Maliye Bakanlığı

Eski Hesap Uzmanı

Gerek sanayileşmiş gerekse az gelişmiş olsun bütün ülkelerin en önemli sorunlarından biri de, mükelleflerden alabilecekleri verginin miktarı ile ilgilidir. Bununla beraber, vergi yükünün dağılımı sorununa, yani vergi yapısına daha az önem verdikleri de söylenemez. Zaten vergi yapısına ve verginin artma oranına tesir edebilmek için, vergi yapısını teşkil eden çeşitli elemanların değiştirilmesi gerekir. Bu elemanlardan her birinin ayrı bir oranı ve ölçüsü olması ve muayyen iktisadi değişkenlere tâbi bulunmaları, sorunu son derece

karışık kılmaktadır. Gelişme yolundaki ülkelerde yetkililer, vergi yapısının bir sonucu olarak meydana gelen etkilere gereken önemi vermezler. Şu halde iktisadî kalkınma, genellikle zannedildiğinden farklı olarak, ihtimamla tasarlanmış ve iyi örgütlenmiş bir vergi yapısına bağlıdır.

Vergi yapısı sorunları, kamu masraflarının, gayrisafi milli hasıladan veya belli bir zamanda yürürlükte olan oranlara göre sağlanan vergi hasılatından daha çabuk arttığı ülkelerde, özellikle acil bir nitelik taşır. İktisadî siyaset vergi

hasılatının artırılmasını gerektiriyorsa (şayet masrafları azaltmak mümkün değilse), vergi teşkilinde akıllıca yollara başvurulmalıdır. Son zamanlarda uzmanlar, vergi yapısı ve vergi kaynakları sorunları üzerine eğilmektedirler. Bu yazıda, bu konuda elde edilen bazı sonuçları belirtmeye çalışacağım. Daha sonra yayınlanacak bir yazıda, Milletlerarası Para Fonunun kamu maliyesi kesimi tarafından bu konuda yapılmış olan bir etüdün deneysel sonuçlarını sunacağım.

Vergi yapısı konusunda yapılan etüdler, genellikle aşağıdaki deneysel sorunların cevaplarını ararlar:

- Zamanla vergi yapısında ne gibi değişiklikler yapılmıştır?
- İktisadî kalkınma ile birlikte vergi yapısı nasıl değişir?

Kalkınma yolundaki ülkelerin bu sorunlarına eğilen deneysel ve tarihi çeşitli çabalar arasında Harley H. Hinrichs'in A. General Theory of Tax Structure Change During Development adlı eserdeki isabetli görüşünü, Richard A. Musgrave'in Fiscal System'deki son kamu maliyesi kesimi tarafından teşebbüs edilerek Elliotte Morss ve Jorgen Lotz tarafından hazırlanıp «The Structure of Developing

Countries, an Empirical Study» adlı eserde toplanan daha az genişlikteki bir etüdü zikretmek doğru olur. Bu etüdleri incelemeden önce, vergi «kaynağı» kavramının tahlilini yapmak daha doğru olur kanısındayım. Bu husus çözümlenmeden, vergi yapısı sorunlarını anlamak güçtür.

Vergi Yapısı ve Vergi Kaynakları :

Belli bir verginin kaynağı, bu vergi hasılatının sağlandığı yerdir. Bu kaynak, gerçek kişilerin gelir vergisi için bunların geliri veya itinalde alınan gümrük resimleri için yapılan ithalat gibi iktisadî artışlar derece önemli etüdünü ve Fon'un olabilir. Ayrıca bu kaynağın, vergiye tâbi bir ziraat alanı veya bir bina olması da mümkündür. Nihayet bu kaynak, örneğin baş vergisi için kişilerin sayısı gibi basit bir demografik birim veya daha başka bir ölçü olabilir.

Şüphesiz bir ekonominin vergi kaynakları ile mevcut vergi yapısı arasında sıkı bir bağ vardır. Şu halde vergi kaynaklarının, mümkün olan vergi yapısının sınırlarını tayin ettiği söylenebilir.

Vergi yapısının sınırlarının tesbiti hariç, vergi kaynakları ile, fiili olarak tesis edilmiş olan vergi yapısı arasındaki ilişki son derece karışıktır. Bu ilişki, vergilendiril-

mek için seçilmiş olan potansiyel kaynakları tayin eden siyasî şartların, kültürel geleneklerin, idarî kolaylıkların ve şans unsuru da dahil olmak üzere diğer bütün unsurların değişkenidir.

Vergi yapısı ile vergi kaynakları arasındaki ilişkiye ait bir hipoteze göre, bu iki eleman kalkınmanın ilk safhasında birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu durumda, vergi kaynakları iyice biliniyorsa, vergi yapısının tesisi kolay olur (yani idare fiili olarak bir vergi tesis edebilir). Ekonomi geliştikçe vergi kaynakları da artacaktır. Şu halde, ilerlemiş ekonomilerde vergi yapısı, ülkenin siyasî ve kültürel düzeyinin bir aksinden ziyade, vergi kaynaklarının vergi yapısına basit bir transferi olacaktır. Muayyen bir vergi yapısının nedenleri izah edilirken, bu farkın, gerek vergi uygulaması konusuna verilen önemde - yani vergi yapısını sıkı bir şekilde vergi kaynaklarına bağlamak - gerekse vergi yapısını tayin eden bir veya birkaç sebepte yattığı görülür.

T a r i h ç e :

Yukarıda belirttiğimiz gibi, vergilemenin gelişmesi ve yapısı sorunlarına eğilmenin bir şekli de, ekonomiler geliştikçe, bu yapının da tekâmül ettiği hususunun incelenmesidir. Yukarıda sözü edilen

eserde Hinrichs, az gelişmiş cemiyetlerden gelişmiş cemiyetlere kadar, vergi yapısının uğradığı değişiklikleri anlatır.

Bu tekâmül şu şekilde tezahür eder:

Birinci etap : İlkel cemiyetlerde Devlet'in kasası mali olmayan kaynaklarla (Devlet monopollerini tarafından ödenen vergi ve harçlar gibi) veya ilkel dolaysız vergilerle (gayrimenkul vergileri, hayvan vergileri, şahıs vergileri, ziraî ürünlerden alınan vergiler gibi) beslenir.

İkinci etap : Cemiyet eski geleneklerden sıyrılmaya başlayınca, dolaylı vergiler, özellikle dış ticaretin vergilendirilmesi daha büyük önem kazanır. Yetkililerin bu dolaylı vergileri uygulama ölçüleri ekonominin açıklık devresine bağlıdır.

Üçüncü etap : Zamanla, ilkel dolaysız vergilerin milli gelir ve kamu geliri içindeki önemi azalacaktır.

Dördüncü etap : İç üretim arttıkça, dahilde alınan vergiler (örneğin tüketim vergileri ve satış vergileri) süratle çoğalır ve ithalde alınan gümrük vergisinin yerini almak temayülünü gösterirler. Birçok kalkınma yolundaki ülkede, son on yılda, satış vergilerinin, git-

tiğe ithal vergilerinin yerini alışı-
nı bu arada zikredebiliriz.

Beşinci etap : Ekonomi olgun-
luk çağına varınca, günümüzün Bir-
leşik Devletlerinde ve Birleşik
Kralıkta olduğu gibi, modern do-
laysız vergiler (örneğin gerçek ki-
şilerden alınan gelir vergisi ve ku-
rumlar vergisi) en önemli vergi
kaynağını teşkil ederler.

Halen gelişme yolundaki ülke-
lerin ekserisi geçiş dönemindedir-
ler (artık ilkel olmayan fakat he-
nüz ilerlemiş de sayılmayan bir
ekonomi). Hinrichs, bu geçiş dö-
nemindeki iktisadî büyüme oranı-
nı, başlangıçta, genellikle dış tica-
retten alınan vergilerin artırdığını
iddia etmektedir. Sonra tüketim ve
muamele vergileri gelir. Nihayet
geçiş döneminin sonunda, modern
dolaysız vergiler, dahilde alınan
dolaylı vergilerden daha süratli
olarak artar. Hinrichs, kalkınmanın
muayyen bir döneminde vergi ya-
pısının fleksibilitesi, yani kalkın-
manın aynı döneminde, ekonomile-
rin hangi ölçüde çeşitli vergi yapı-
ların sahip olabilecekleri gibi il-
ginç bir konuyu daha incelemektedir.
Daha önce zikrettiğimiz gibi
bu yapının, vergi kaynakları tara-
fından tayin edilip edilmediği veya
daha ziyade birçok vergi kaynağı
arasında yapılmış olan siyasi veya
kültürel bir seçimin sonucu olup
olmadığı düşünülebilir. Hinrichs'e

göre vergi yapısının fleksibilitesi,
sayısız vergi kaynakları arasında
seçim yapabilen ve vergi yapısını
siyasi ve kültürel yapılarına uydu-
rabilen ileri ekonomilerin bir lük-
süsdür. Richard Musgrave «Fiscal
System» adlı yeni eserinde, vergi
yapısının uğradığı değişiklikler so-
rununu başka bir tarzda açıklamak-
tadır. Tipik vergi yapılarını «baş-
langıç» ve «ileri» devreler arasın-
da dağıtan Musgrave, ekonominin
başlangıç safhasında vergi yapısı-
nın tayininde en önemli rolü oynayan
elemenin, fiilen vergilendirile-
bilir kaynakların disponibilitesi ol-
duğunu iddia etmektedir. Bilindiği
gibi ziraat, iktisadi kalkınmanın
başlangıç döneminde, ekonomide
önemli bir rol oynar. Ziraatin örne-
ğin bir gelir vergisi şeklinde ver-
gilendirilmesindeki güçlük dikkate
alınırsa, bu dönemde gayrimenkul
vergilerinin vergi yapısında ne de-
rece önemli bir eleman olduğu or-
taya çıkar. Başlangıç döneminde,
çeşitli maddelerden alınan tüke-
tim vergisi ve devletin diğer hası-
lat kaynaklarına olduğu kadar ka-
mu teşebbüslerine (monopoller)
yapılan başvurular da aynı şekil-
de önemlidir. Gerçekte bu dönem-
de uygulanan gelir vergisi de, dev-
let memurlarının ve büyük teşeb-
büslerin personelinin maaşları ile
sınırlıdır. Bir teşebbüsün gelirini
tesbit etmek kolay birşey değildir.
Bu nedenle şirketlerin vergilendi-

rilmesi birkaç büyük teşebbüse inhisar eder. Dış ticaretin, iktisadi faaliyetin önemli bir elemanı olduğu döneme ulaşan ekonomiler için en etkili vergi uygulaması ithalât ve ihracatın vergilendirilmesinden ibarettir. Zira ithalât ve ihracat genellikle birkaç limanda temerküz etmiştir; değerlendirilmeleri nisbeten kolaydır; ithal edilen emtia normal olarak özel tüketiciler için acil önemde olmadıklarından ve ihracat da ekseriya az sayıda teşebbüsün elinde bulunduğundan, dış ticaretin vergilendirilmesi mükelleflerin büyük bir direnmesiyle karşılaşmıyacaktı.

İktisadi kalkınmanın daha sonraki safhasında maliyenin önünde, muhtelif vergi kaynakları arasında, uygulanacak verginin seçimi gibi çok büyük bir imkân vardır. Diğer taraftan Musgrave'in işaret ettiği gibi, modern bir ekonomide hasılat ve masrafların yapısı son derece komplekstir. Vergi hasılatının tahsili sorunu, artık önceden olduğu gibi vergi kaynaklarının aranmasından ibaret olmayıp, sayısız kaynaklar arasında gerekli seçimi yapmaktır. Seçilen kaynakların en etkili vergilendirilme şekli tesbit olunabilir. Bir kere vergi ağı atılırsa, artık vergi tahsili sorunu, mükelleflerin vergi kaçırmayı deneyebilecekleri deliklerin kapatılmasından ibaret olur.

İktisadî olmayan bazı etken-

ler de vergi yapısında değişiklik yapmayı gerektirirler. Örnek olarak 19. yüzyıl sonlarında ve 20. yüzyıl başlarında görülen ve hükümetleri müterakki bir gelir vergisi tarifesi uygulamaya sevkeden eşitlik doktrini hareketlerini zikredebiliriz. Böylece, müterakki gelir vergisi, siyasetlerini eşitlik üzerine kuranların elinde önemli bir alet olmuştur. Gelişmiş ülkelerde gelir vergisinin önemini artıran iktisadi olmayan etkenlerden birisi de, hükümetlerin süratle merkezileşmesi olmuştur. Muhtelif sebeplerle ve özellikle gelirin coğrafi kaynağını tesbitteki güçlük dolayısıyla, Gelir Vergisi, mevzii veya bölgesel bir vergi olmaktan ziyade millî bir vergidir.

Başlangıçta zenginlerden alınan gelir vergisi, gittikçe daha büyük sayıda mükellefi kapsayıp kitleleri vergilendirince, bütün sınıfları vergilendiren bir vergi haline gelmiştir. Şimdi yetkililer daha ziyade, lüks maddelerin tüketiminden dolayı vergiler almak suretiyle, malî müterakkiyete ulaşma imkânlarını araştırmaktadırlar. Böylece regresif dolaylı vergilerle progresif dolaysız vergiler arasındaki tezat büyük çapta ortadan kalkmaktadır.

Lotz ve Morss, kalkınma yolundaki ülkelerdeki vergi yapısı sorununa, başka bir deneysel yolla

eğilmektedir. Bu şahıslar vergiye tâbi olmanın derecesini niteleyen farkları izah için yaptıkları çok verimli araştırmalardan başka, muhtelif tip vergilerle kalkınmanın belli bir safhası arasındaki ilişkileri de incelemişlerdir. Lotz ve Morss dikkatlerini, her bir vergi ile üç önemli değişken arasındaki ilişki üzerinde toplamışlardır: bu üç değişkenden ikisi ekonominin kalkınma döneminde ortaya çıkar (fert başına gelir ve para yaratma ölçüsü) üçüncüsü ekonominin açıklık derecesiyle ilgilidir (ihracatla gayrisafi millî hasıla arasındaki ilişki). Vardıkları sonuçların ikisinin çok özel bir önemi vardır:

— Şirket gelirlerinden elde edilen vergi hasılatının hacmi, ekonominin açıklık derecesine bağlı olup, ayrıca, özellikle toplam ihracattaki oranında, maden ve petrol sanayiinin önemine bağlıdır. Bu sanayiler büyük bir vergi kaynağı teşkil ederler; vergilendirilmeleri, genellikle yabancılar tarafından ödendiğinden, siyasi bakımdan daha kolaydır; ayrıca ekseriya çok kârlı çalışırlar.

— Satış vergileri, harç pulları ve sosyal güvenlik dolayısıyla yapılan ödemeler, fert başına düşen gelir dikkate alınmaksızın, bir ekonominin para yaratma derecesine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu yükler mükellefler tarafından değerlendirilmez ve dolayısıyla onların okuma yazma bilmelerini gerektirmezler. Bunların, gelişme yolundaki ülkeler için önemli yeni vergiler teşkil ettikleri müşahade edilmiştir.

Vergi Yapısını Tayin Eden Etkenler :

Kalkınma döneminde vergi yapısının uğradığı değişiklikler konusunda girilen deneysel çalışmaların sonuçları özetlenmek gerekirse, belli bir zamanda ve belli bir yerde, vergi yapısının, aşağıdaki hususların değişkeni (fonksiyonu) olduğunu söyleyebiliriz:

a) İdari imkânlar dahilinde tarifi yapılabilen vergi kaynaklarının tümü;

b) Bilhassa para yaratma derecesi ve fert başına gelir şeklinde ölçülen, ülkenin eriştiği kalkınma seviyesi;

c) Sosyal ve siyasi olarak niteliyebileceğimiz, bilhassa vergi koyan hükümetin kültürel stili, şehirleşme derecesi, başlıca gruplar ve siyasi doktrinler gibi etkenlerin tamamı. Bu arada, kalkınmakta olan ülkelerin vergi yapılarını düzenlemek için, kalkınmış ülkelerle aynı yolu izlemek zorunda olup olmadıklarını düşünmekte fayda vardır. Halen mevcut bulunan adalet fikirleri ve hatta uygulanan vergi

hasılatının tahsil tekniği (aşağıda izah edildiği gibi), günümüzde, fert başına geliri az olan ülkelerin vergi yapısı üzerinde etkili olabilirler. Diğer taraftan, vergi kaynaklarında meydana gelebilecek değişiklikler çok önemli bir faktör olabilir. Bu son halde, kalkınma yolundaki ülkenin vergi yapısında yapılacak değişiklik, şu veya bu şekilde, gelişmiş ülkelerdeki yolun aynısını izleyebilir.

Alınacak Bazı Dersler :

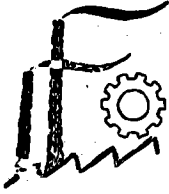
Vergi yapısının tekâmülünü incelemede kullanılan tarihi ve deneysel yöntemlerden ne gibi dersler almalıyız? Aşağıda, bu konuda bazı aydınlatıcı fikirler yer almaktadır.

Vergi Kaynaklarının Tayini :

Fert başına düşen gelirler arasındaki farklar dikkate alınsa dahi, vergilerin gayrisafi millî hasıla içindeki payı ülkeden ülkeye büyük değişiklikler göstermektedir. Şu halde, gayrisafi millî hasıla içindeki vergi hasılatı payı nisbeten az olan ve yüksek kamu masraflarını karşılamak zorunda bulunan ülkeler, muhtemelen, vergi hasılatlarını artırmak için, vergi kaynaklarını tesbit ve bunları etkili bir şekilde işletmek çabasında olacaklardır. Dolayısıyla vergi kaynaklarının

bir envanterini yapmak ve bunların fiili randıman durumlarını, elde edilen vergi hasılatı ile kaynak arasındaki yüzdeyi hesaplamak suretiyle ölçmek zorunda kalacaktır. Bu kaynaklar, meselâ piyasada satılan zirai üretimi; asgari büyüklükteki bir işletmede işlenen ürünlerin imalini; muayyen bir önemdeki teşebbüslerde çalışan işçilerin ücretleri dahil, gelir kaynaklarını; perakende ve toptan satışlar ve muayyen büyüklükteki teşebbüslerin sınaî mamulleri dahil, istihlâk kaynaklarını; ithalât ve ihracat dahil ticari kaynakları ve gayrimenkuller dahil vergilendirilebilir malları kapsayabilir. Böyle bir envanter yaparken, meselâ ithalât ve ihracat gibi bazı vergi kaynaklarının pratikte sonuna kadar vergilendirildiği (kaynak ve vergi tahsili arasındaki oranın gösterdiği gibi), diğer taraftan, arazi ve bina vergilerinde olduğu gibi bazılarının da nisbeten ihmal edildiği (bu oranın işaret ettiği gibi) dikkate alınacaktır. Bu yöntem, hiç işletilmeyen veya az işletilen vergi kaynaklarının keşfine yarıyacak ve vergi politikası yetkililerini kaynakların yeteri kadar işletilmemesinin idari güçlüklerden mi yoksa bir ihmal sonucunda mı meydana geldiğini düşünmeye sevkedecektir.

(Devamı gelecek sayıda)

Avrupa Yatırım Bankası ve Avrupanın Kuruluşu

Çeviren: Dündar MURADOĞLU

Yazan : Yves Le PORTZ

(Avrupa Yatırım Ban-
kası Başkanı)

(Geçen sayıdan devam)

Avrupanın bölgesel denge va-
sıtasıyla kuruluşu; keza Avrupanın
devletler arasındaki ilişkilerin ge-
lişmesiyle kuruluşu. Bu alanda
Avrupa Yatırım Bankasının, aracı-
lığı ortaklığa ait faaliyetin bir kıs-
mını daha göstermektedir. Devlet-
lerin bazan, uluslararası bağlantı-
lara nazaran dahili yollardan daha
çok ilgilendiklerini müşahede
eden Banka, üye devletler arasın-
daki uluslararası ulaşım yollarının
modernleştirilmesini teşvik etmek
veya çabuklaştırmak için Ortaklı-
ğın iç sınırlarını aşan bir çaba sar-
fetmiştir. İşte bu nedenledir ki
Banka, bir miktar demiryolunu ve-

ya otoyolunu, Paris ve Romadan
geçen Londra-Palermo eksenini gibi,
tabii gaz iletim borularını, kamu-
sal yararı bulunan elektrik altyapı-
larını finanse etmiştir. Avrupa ha-
ritasına kısa bir göz atma bütün
bu devletlerarası ilişkiler alanında
yapılacak daha çok şey bulundu-
ğunu göstermektedir.

Belki de Belçika Bankası'nın
en çok bu alandaki faaliyetiyle
doğrudan doğruya ilgilenmiştir.
Nitekim bu konuda Banka, Brüksel-
Paris otoyolunu ve Anvers - Breda
otoyolunu olduğu kadar Hollanda-
daki tabii gazı Belçika yoluyla
Fransaya götüren tabii gaz iletim

borularını da finanse etmiştir. Belçika elektrik şebekesi, Banka tarafından finanse edilen Lüksemburg'daki ve Fransız Ardeni'ndeki elektrik düzenleme santrallerinden faydalanmaktadır.

Avrupa Yatırım Bankasının bir Avrupa sanayi politikasında söz sahibi olmasının henüz çok anlamı yoktur. Doğrusu henüz böyle bir politika mevcut değildir. Şüphesiz en basit işin, emteanın ve insanların Ortaklığın sınırlarından içeri serbestçe girip çıkmalarına imkân verecek bir gümrük birliği'nin meydana getirilmesi; teşebbüs sahiplerinin girişimlerinin, Ortak Pazarın asıl amacı olan, üretimde ve verimlilikte gelişmeyi gerçekleştirebilmeleri için yeterli koşulların yaratılması olduğu düşünülebilir. Teknik bir gelişme ve sanayi iş birliği için ortaklık tarafından yapılacak ek bir yardımın Ortak Pazardan beklenen sonuçların gerçekleşmesini çabuklaştırmak bakımından yararlı olduğu düşünülebilir. Avrupa sanayiinin bünyesinin yetersizlikleri 1970 ilkbaharında Ortaklık Komisyonu tarafından yayımlanmış olan bir muhtıradan belirtilmişti. Bilâhère bu muhtıranın kapsamıyla ilgili olarak pek az soyut faaliyet gösterilmiştir. Buna ilişkin olarak Avrupa Bankası, çeşitli üye devletlerdeki sanayiler arasında ileri sürülen ve belli bir işbirliği çerçevesinde gerçekleş-

miş olan, tüzüklerine uygun bulunan her yatırımı desteklemeğe hazır olduğunu; gerçek bir teknolojik gelişme arz eden ve örneğin, nükleer elektrik santralleri gibi, açık bir ihtiyaca cevap veren yatırımları da finanse etmeğe âmâde olduğunu, beyan etmiştir.

Geçen yıl, kimya, madencilik, havacılık, gibi muhtelif kesimlere yapılan bu tür finansmanların tümü 38,9 milyon hesap birimi tutuyordu ki bu, Bankanın üye ülkeler vermiş olduğu ödünçlerin % 8'idir. Ben kanıım ki burada, bütünü itibariyle Avrupa Ortaklığı için olduğu kadar bizim kuruluşumuz için de gelecekteki en önemli faaliyetlerden biri söz konusu olmaktadır ve Ortak Pazarın Büyük Britanya'ya kadar genişletilmesi özellikle vâit dolu gelişmelere fırsat verecektir.

Netice itibariyle, Avrupa kalkınma yolu ile dünyaya doğru dönmek istemiştir ve Avrupa Yatırım Bankası bunda belli bir rol oynamaktadır. Ortaklık yardımı politikası iki kanada sahiptir.

Birincisi Akdeniz havzasındaki ülkelere yardımı teşkil etmektedir. Ortaklığın bu memleketlerden durumunda olduğu gibi, Ortaklığa bazılarıyla olan imtiyazlı ilişkileri ise kâh, Yunanistan ve Türkiyenin girişten önce bir katılma rejimi; kâh, Fas ve Tunusun durumunda olduğu şekilde, tercihli basit tica-

ri uygulamalar şeklinde tezahür etmektedir. Türkiye ile 23 Kasım 1970 de imazlanmış olan ve onaylanması beklenen mali protokol, özel koşullara göre 195 milyon hesap birimine kadar ödünç verilmesini öngörmektedir; bu ikrazat, bundan, başka, tıpkı daha önceki bir protokoll çerçevesinde tahsis edilmiş olanlar gibi, bu ülkede kendi öz kaynakları üzerine ve üye devletlerin teminatı ile, normal şartlarla 25 milyon hesap birimine kadar varan projeleri finanse edebilecek olan Banka tarafından aydınlatılmış ve yönetilmiştir. Bu tutarlar Ortaklığın genişlemesiyle artmış olacaktır. Böylece Avrupa Yatırım Bankası, ortaklık tarafından Türkiye'ye yapılan yardımın yegâne iletme aracının teşkil etmektedir; bu aynı zamanda Yunanistan için, bu ülkeye 1967 Kasımında kredi açılması süresinin bitimine kadar olan durumun aynıdır.

Fas ve Tunusla olan ilişkiler tamamen ticari mahiyettedir, fakat bu ülkelerle yapılan görüşmelerde, Cezayirle olduğu gibi, yakın bir gelecekte, teknik ve mali iş birliğini gerçekleştiren bir sonuç için mutabakatın taahhüdü öngörülmüştür ki bu Banka'ya, bu husustaki faaliyetinin yerinde olduğunu duyurmaktadır.

Bir başka yardım kanadı da Afrika devletleri ve Madagaskar

ortak üyelerinin kalkınmalarındaki mali işbirliğine taallük etmektedir. Ortaklığın sinesindeki bu gayret özellikle, Avrupa Kalkınma Fonu'nu tedvir eden Komisyon'un çabasıdır. Bu arada Avrupa Bankasının rolü de küçümsenmemelidir. İkinci Yaunde kongresinde, 1971 den 1975 e kadar Ortak devletlere ve ülkelere verilmesi öngörülen 1 milyar hesap biriminden, Avrupa Bankası, öz kaynaklarından 100 milyon hesap birimine kadar ödünç verebilecek ve Komisyonla beraber, özel koşulları haiz ödünçlere tahsis edilmek üzere ve Avrupa Kalkınma Fonu kaynakları üzerinden ayrılacak riskler için sermaye teşekkülünün gerçekleşmesi amacıyla, 90 milyon hesap birimi bir krediyi tedvir edebilecektir.

Ortaklığın genişlemesi İngiliz Devletler Birliği'nin ekseri ülkelerinin Ortaklığa katılmaları eğilimini gerektirecektir. Bu ülkelerle hangi yardım rejiminin uzlaşabileceğini bugünden kestirmek için vakit çok erkendir, çünkü bu konudaki tartışmalar yürürlüğe girmek için ancak 1973 ağustosunda, bu mümkün olmazsa 1975 de başlayacaktır; söylenebilecek tek şey, şüphesiz Bankanın bu sırada yeni bir müdahale alanı olacağıdır. Genişlemiş Ortaklık için kalkınma yolundaki diğer ülkelere, şimdi olduğu gibi, yardıma katılmanın güç olacağı düşünülebilir. Fakat bu yardımın

genişliğinin ve biçiminin muhtemelen ne olabileceğini ve bilhassa bu konuda çeşitli Avrupalı kuruluşların ne rol oynayabileceklerini tayin etmek için elbetteki vakit çok erkendir.

Bu görüşlerde henüz parasal politika söz konusu değildir.

Gerçekten de Avrupa Yatırım Bankasının çalışmasına ilişkin kurallar onun parasal bir rol oynamasına imkân vermemektedir. Banka uzun vâdeli ödünç almakta ve ödünç vermektedir; fakat o, merkez bankalarının yaptığı gibi, ne parayı, ne de, Uluslararası Ödemeler Bankası'nın yaptığı gibi, yedekleri, tedvir etmemektedir.

Bilindiği gibi, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun parasal politikası birçok inceleme ve temel kurallara ait kararların konusu olmuştur. Bilhassa 1971 şubatında, Lüksemburg Hükümeti Başkanı M. Pierre Werner'in riyaset ettiği bir çalışma grubunun raporu üzerine, Ortaklığa bağlı ülkelerin para birliğine merhale merhale gidilmek üzere bir plan kabul edilmiştir. Fakat bu planın birinci aşaması konuştuğumuz şu sırada henüz uygulanmaya konulmuş değildir. Şu halde bugün Ortaklığın parasal politikası sadece, uluslararası toplantılarda, Onlar Grubunda ve bilhassa Uluslararası Para Fonu'nda her birinin görevi bulunan ve bu gö-

revlerini yararlı hale getiren egemen hükümetler arasındaki son derece faydalı istişarelere dayanmaktadır.

Zaten birinci aşamasında, parasal birlik projesi mutlaka ortaklığa ait idari teşekküllerin tavassutunu gerektirmektedir, çünkü alınacak ilk tedbir, ortaklığa ait paralar arasındaki çalkantı marjlarının azaltılmasını bilmektir, bu ise sadece merkez bankaları arasında müşterek bir çalışmayı ve geçen yazdan beri Benelüks ülkeleri arasında mevcut olduğu gibi, merkez bankalarının rezervleri içinde ortaklığa ait muhtelif cins paraların bulunmasının kabulünü icap ettirmektedir.

Bu demek değildir ki ortaklığa ait mali kuruluşlar bu konuda hiç bir rol oynamamışlardır. Bir bakıma, Ortaklığın para birliğine doğru gelişmesi için zaruri tekâmülün ancak devletlerin ve merkez bankalarının tamamlayıcı görüşleriyle gerçekleştirilebileceğini düşünmeğe mani yoktur.

Bu görüşlerden biri, geleceğin müşterek para birimi taslağı olan ve bizim kredi vasıtalarından mürekkep mali yaşantımızda gelişen yaratıcılık ve iklime alıştırma olabilirdi.

Bu yaratma merhale merhale ve değişik biçimlerde olabilir. O, tasarrufu gitgide Avrupa hesap

birimi olarak yatırıma sevkedilmeye alıştırılan, uzun vâdeli hesap birimleri emisyonu şeklinde gerçekleştirilebilir. Bankalar tarafından verilen veya hesap birimi olarak yazılan mal donatımı siparişi şeklindeki orta veya kısa vâdeli krediler de düşünülebilir. Bunlar, Werner raporundaki teklifler çerçevesinde olmak üzere ve merkez bankaları arasındaki karşılıklı işbirliğinin hesap birimi olarak bir fihristi yapılmak suretiyle, ya merkez bankalarının, ya da Avrupaya ait bir hesap birimi şeklindeki bir Avrupa yedek fonunun aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Doğrusunu söylemek lâzım gelirse, bir Avrupa hesap biriminin para piyasasına ve mali piyasaya giriş yolları, bizzat bu piyasaların arz ettikleri görünüşler kadar çeşitlidir.

Bu yol deruhte edildiği takdirde, mali kuruluşların ve bilhassa ortaklığa ait kuruluşların oynayacakları rol bellidir: Bu, iyi seçilen bir anda filân hesap birimlerini dahil etmek, sonra da bunları kullanım iklimine alıştırmayı gerçekleştirmektir. Elbette bir tek bloklu gelişme söz konusu değildir, fakat Ortaklık Komisyonu'nun Avrupa Kömür ve Çelik Birliği hesabına ihraç ettiği, «Avrupa para birimi» şeklinde yazılı ve daha önce vermiş bulunduğu misal veya diğer mali kuruluşlarca Brükselde başarıyla olarak tecrübe edilen örnekler

gibi deneysel ve çeşitli teşebbüsler buna dahil olabilir.

Diğer yünden - ki bizler bu günden itibaren bu soyut faaliyet içinde bulunmaktayız - Avrupa Bankasının 25 milyar Belçika francı büyüklüğünde bir fon için yaptığı gibi, her yıl, bir ülkeden diğer bir ülkeye ve Ortaklık içindeki bir bölgeden diğer bir bölgeye bir tasarruf sermayesi transferi vakıası, kuralları Roma Anlaşmasında yazılı bulunmakla beraber hiç bir zaman gerçekten tahakkuk etmemiş olan bu birleşik, mali piyasanın tesisi için kayda değer bir hizmet payı teşkil etmektedir.

Bu müşahede zaten karışık duygulardan ilham almaktadır. Avrupa Bankasının, Ortaklıktaki bir ülkeden diğerine verilen uzun vâdeli ödünçlerin toplamı üzerinde bir dereceye kadar işgal ettiği mühim yer şu hususu belirtmektedir ki ülkeden ülkeye verilen bu kredilerin tutarı, yetkili çok uluslu bankacı kuruluşların kayda değer çabalarına ve özellikle kısa ve orta vâdeli krediler için bankalar arasında önemli bir işbirliğinin gelişmiş olmasına rağmen hâlâ zayıf bir durumda bulunmaktadır. Bundan ötürü son aylardaki parasal güçlükler, uluslararası krediyi fazladan desteklemek rizikosunu arz eden tedbirler bakımından ciddi bir tedirginlik konusu olmuştur.

Enflasyonist olmayan tasarruf kaynaklarına karşı davranış durumu ve devletlerin genel politikaları içine sokuluşu bakımından uluslararası kredi, gerçekten, kalkınmış ülkeler arasında, piyasalardaki tasarrufu bol bulunduğu yani fiiliyatta en zengin bölgelerden diğer ülkelerdeki önceliği olan yatırımlara ve özellikle Ortaklığın henüz fakir durumda bulunan bölgelerine ve müşterek menfaatin mevcut olduğu büyük altyapı yatırımlarına transfer etmek yönünden gerekli vasıtalarından biri olarak kalmaktadır. Avrupanın dengeli kalkınmasında menfaati olduğu kadar faaliyetinin gelişmesi için de Avrupa Bankası, ancak uluslararası parasisteminin işleyişini ve özellikle tasarruf sermayesi hareketlerine ilişkin ilerlemelerin süratle yapılmasını temenni edebilir.

Belki iki sonuç teklif edebilirim. Birincisi, ortaklığa ait her kuruluş gibi, Avrupa Yatırım Bankası da ortaklık politikalarınıninki kadar çeşitli faaliyet sürdürmektedir. Özel tanıtma yayını, ne de aşırı propoganda çabası olmadan, hattâ hiç bir zaman siyasal buhranların etkisine de maruz kalmadan Banka, soyut ve olaylara dayanmak suretiyle, Avrupanın kuruluş

nedenini teşkil eden bazı gerçekleştirmelerde ki bunların tam istihdamı ve daha iyisi, kalkınmayı temine yaradıkları hissine sahip bulunmaktadır, pay sahibi olmaya büyük gayret göstermektedir.

İkinci sonuç şudur ki Bankanın teknik faaliyetinin asıl önemi, ortaklığa ait diğer kuruluşların çalışmalarını gibi, ancak Avrupa politikası bütün ülkelerde güçlü bir Avrupa iradesine dayandığı takdirde gerçekleştirilebilir.

Ortaklığın genişlemesi, serbest mübadele bölgesindeki ülkelerle tesis olunacak ilişkiler, parasal konuda beklenen kararlar, yeni bir zirve konferansının uzak ümidi, bu temel bakımlardan ve sadece kendilerinin sınırsız ve objektif önemlerinden değil, fakat bunların aynı zamanda kaçınılmaz bir sonuç olarak yeni bir Avrupa hamlesi, deruhte edilen görevin ehemmiyetine ait yeni bir bilinçlenme ve bunu tamamlayan yeni bir irade meydana getireceklerdir.

İşte bundan ötürü benim, gelecek ayların ve yılların, Avrupamızın kalkınmasında yeni ve şaşılacak ilerlemeler göreceklere dair kesin kanaatim mevcut bulunmaktadır.

Ayın Önemli Mevzuatı

Karar Sayısı : 7/5706

İlişik «Türk ve Yabancı Devlet Paralarının veya Bu Paralarla Ödemeyi Sağlayan Belgelerin, Türk ve Yabancı Menkul Kıymetlerin İthaline Dair Karar» ın yürürlüğe konulması; Gümrük ve Tekel Bakanlığının uygun görüşüne dayanan Maliye Bakanlığının 13/12/1972 ve 12/1/1973 tarih ve 593582-06/C-14/58308, 14-7/1682 sayılı yazıları üzerine, 19/7/1972 tarih ve 1615 sayılı Kanunun 19 uncu maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 30/1/1973 tarihinde kararlaştırılmıştır.

30/1/1973 tarih ve 7/5706 sayılı Kararnamenin ekidir.

Türk ve Yabancı Devlet Paralarının veya Bu Paralarla Ödemeyi Sağlayan Belgelerin ve Menkul Kıymetlerin Yurda İthaline Dair Karar

Madde 1 — 19/7/1972 tarih ve 1615 sayılı Gümrük Kanununun 10 uncu maddesinin son fıkrası hükümleri, mezkûr Kanunun 7 nci maddesinin 3 üncü fıkrası için uygulanmaz. Bu fıkra yazılı Türk ve Yabancı Devlet Paralarının veya bu paralarla ödemeyi sağlayan belgelerin Türk ve Yabancı menkul kıymetlerin ithali, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanun ile bu Kanuna istinaden yayınlanan kararnamelerde kayıtlı esaslar dairesinde cereyan eder.

Madde 2 — Bu Karar 1 Şubat 1973 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu Karar Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanlıkları yürütür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Giriş, çıkış transit serbestliği ve kısıntıları Serbestlik

Madde 18 — Kanunlar, tüzükler ve bunların yetkili kıldığı mercilerce konulmuş yasaklık ve kısıntılar saklı olmak üzere giriş, çıkış transit ve aktarma serbesttir.

Kısıntılar ve yasaklar

Madde 19 — İç ve dış emniyetin korunması, halkın, hayvanların ve mahsulatin hastalıklardan korunması, tarih ve sanat eserlerinin memleketten çıkarılmasının önlenmesi maksadiyle veya mali ve iktisadi zaruretler halinde Bakanlar Kurulu kararıyla eşyanın giriş, çıkış transit ve aktarma serbestliği kısıtlanabilir veya kaldırılabilir.

Karar Sayısı : 7/5684

Türk Parası Kıymetini Koruma mevzuatı hükümleri saklı kalmak üzere, yolcu beraberinde veya gümrük mevzuatına göre yolcu beraberisi sayılan hallerle gelen ilişik (I) sayılı listede kayıtlı eşya ile, posta yolu ile gelen ilişik (II) sayılı listede kayıtlı eşyalara, ticarî mahiyette bulunmamak kaydıyla, ithalde alınan vergilere karşılık olmak üzere, 1/2/1973 tarihinden itibaren, karşılarında gösterilen tek ve maktu tarife uygulanması; Maliye, Sanayi ve Teknoloji Bakanlıklarının uygun görüşlerine dayanan Gümrük ve Tekel Bakanlığının 24/1/1973 tarih ve 12035 sayılı üazısı üzerine, 19/7/1972 tarih ve 1615 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 26/1/1973 tarihinde kararlaştırılmıştır.

26/1/1973 tarih ve 7/5684 sayılı Kararnamenin ekidir.

(I) SAYILI LİSTE

Sıra No.	Eşya cinsi	Adedinden TL.
1	Alıcı renksiz televizyon (Beraber gelen bir anten dahil) :	
a	— Ekran çapı 51 santimetreye (dahil) kadar olanlar	1.700,—
b	— Ekran çapı 51 santimetreden yukarı 61 santimetreye (dahil) kadar olanlar	2.000,—
c	— Televizyon anteni	100,—
d	— Televizyon için voltaj regülâtörü	150,—
	Yalnız pilli	Pilli ve ceryanlı olanlar TL. olanlar TL.
2	RADYOLAR : (Yalnız harici hoparlörlerle çalışanlar hariç)	
a	— Kısa dalga bandı birden fazla olanlar (Diğer dalga bantları ile mücehhez olsun olmasın)	500 600
b	— Tek dalga bandı olanlar	100 125
c	— İki dalga bandı olanlar	200 250
d	— Üç dalga bandı olanlar	300 350

	Mono (Tek sesli) adedinden TL.	Stereo adedinden TL.
3 SES ALMA CİHAZLARI (TEYP) : (Hoparlörü içinde olmayanlar hariç)		
a — Yalnız kasetli olanlar	150	200
b — Yalnız kartriçli (Sonsuz bandlı olanlar)	200	300
c — Makaralılar :		
i) Bir ve iki hızlı olanlar	400	500
ii) Daha fazla hızlı olanlar	600	750
4 PİKAPLAR :		
a — Amplifikatörü içinde olanlar :		
i) Tek plâk çalanlar	500	600
ii) Çok plâk çalanlar	600	750
b — Amplifikatörü içinde olmayanlar:		
i) Tek plâk çalanlar	800	1.000
ii) Çok plâk çalanlar	1.000	1.250

NOT : Yukarıdaki 2, 3 ve 4 numaralı başlıklar altında yer alan cihazların :

- 1 — a) İki bir arada (Kombine) olanlarında bunların her birinin müstakil vergilerinin toplamından % 10;
- b) Üçü bir arada olanlarında bunların her birinin müstakil indirim yapılmak suretiyle bu kombine cihazın vergileri hesap ve tahsil olunur.
- 2 — Müzik dolabı şeklinde bir arada bulunanları (Möble-kombine) maktu vergi rejiminden faydalanmazlar.

No. Sıra	Eşya cinsi	TL. Adedinden
5	Teyp bandları	15,—
6	Plâklar :	
a	— Longplayler	25,—
b	— Diğerleri	10,—
7	Mikrofonlar (Telli telefon cihazlarına mahsus mikrofonlar hariç), hoparlörler	50,—
8	Elektrik ütöleri :	
a	— Buharlı olanlar	100,—

İ K T İ S A T

b — Diğerleri	50,—
9 Saç kurutma makinası :	
a — Başlıklı olanlar	100,—
b — Diğerleri	50,—
10 Elektrikli traş makinası	100,—
11 Ev tipi dikiş makinası (Portatif) :	
a — Motorlu zikzaklı	1.000,—
b — Motorlu zikzaksız	600,—
c — Motorsuz zikzaksız	400,—
12 Elektrikli :	
a — Meyve sıkma makinaları (Meyve presleri)	200,—
b — El mikserleri	75,—
c — Diğer mikserler	200,—
d — Kombine mikserler	750,—
13 a — Kızartma veya tost yapmaya mahsus elektrikli aletler (Izgara)	50,—
b — Elektrikli tavuk kızartma makinası	200,—
14 Elektrikli kahve değirmeni (Ev tipi)	20,—
15 Ateşe mukavim camdan mamul sofr a ve mutfak eşyası (Beher parçasından)	10,—
16 Her nevi kaşık, çatal, bıçak (Kıymetli madenlerden mamul olanlar hariç; gümüş kaplamalar dahil) (Beher parçasından)	5,—
Sıra No.	Gayrisafi kil osundan TL.
Eşya cinsi	
17 Çikolata, pasta, şeker ve şeker mamulleri	20,—
18 Çocuk mamaları	5,—
	Adedinden TL.
19 Kadın, erkek ve çocuklar için :	
a — Gömlekler	25,—
b — Kravat	15,—
c — Hırka ve kazaklar	30,—
d — İç çamaşırları	15,—
e — Çoraplar (Her çeşit ve beher çiftinden)	5,—
f — Mendiller	3,—

g — Pijama ve gecelikler	30,—
h — Korseler	40,—
i — Bebeler için giyim eşyası	20,—
j — Bebeler için iç çamaşırları	5,—
20 OYUNCAKLAR :	
a — Yapma bebekler :	
i) Sadeleri (Yürümelerini, baş ve kollarını sallamalarını, ses çıkarmalarını ve saireyi temine mahsus mekanizmaları olmıyanlar, giydirilmiş olsun olmasın)	20,—
ii) Sairleri	50,—
b — i) Trenler (Pille veya elektrikle veya her ikiyle birlikte işliyenlerden lokomotif dahil 5 parçayı geçmiyenler, raylar ve transformatörü dahil)	75,—
ii) Yukarıdaki vasıfta olup da 5 den fazla parçada olanlar (Raylar ve transformatörü dahil)	100,—
c — Sair oyuncaklar (Çocukların eğlenmelerine mahsus tekerlekli arabalar ve vasıtalar hariç) :	
i) Mekanizmalı veya motorlu olanlar	25,—
ii) Diğerleri	5,—

(II) SAYILI LİSTE

Sıra No.	Eşya Cinsi	Adedinden TL.
1	Teyp bantları (En çok üç adede - dahil - kadar)	15,—
2	Plâklar :	
a —	Longplayler (En çok beş adede - dahil - kadar)	25,—
b —	Diğerleri (En çok beş adede - dahil - kadar)	10,—
		Gayrisafi
Sıra No.	Eşya cinsi	kilosundan TL.
3	Çikolata, pasta, şeker ve şeker mamulleri	20,—
4	Çocuk mamaları	5,—
Sıra No.	Eşya cinsi	Adedinden TL.
5	a — Yapma bebekler :	
i) Sadeleri (Yürütmelerini, baş ve kollarını sal-		

lamalarını, ses çıkarmalarını ve saireyi temine mahsus mekanizmaları olmıyanlar; giymiş olsun olmasın)	20,—
ii) Sairleri	50,—
b -- Sair oyuncaklar (Çocukların eğlenmelerine mahsus tekerlekli arabalar ve vasıtalar hariç) :	
i) Mekanizmalı veya motorlu olanlar	25,—
ii) Diğerleri	5,—

**Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 17 sayılı
Karara İlişkin Tebliğ**

Seri : VII

No : 107

İthalât

Bedelsiz

Madde 1 — Türk Parası Kıymetini Koruma hakkında 17 sayılı Karara ilişkin Seri : III No : 9 Bedelsiz İthal Tebliğinin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Gümrük idarelerince verilecek izin :

Madde 2 — Aşağıdaki fıkralarda gösterilen konularda, eşya ithal izni; gümrük idarelerince verilir.

Genel izinler :

a) Türkiye'ye gelen Türkiye'de mukim yolcuların zıt eşyalarına ilâveten ticarî maksatlar dışında kendilerinin veya ailelerinin ihtiyacı için veya meslekî faaliyetlerinde kullanmak üzere beraberlerinde getirdikleri, zat eşyası sayılmaması sebebiyle gümrük vergisine tabi tutulan mal, eşya ve makinalardan gümrük vergileri toplamı 3.000 Türk lirasını geçmeyenleri,

b) Yabancı turistlerin, diğer tutarına bakılmaksızın ticarî maksatlar dışında kendilerinin veya ailelerinin ihtiyacı için beraberlerinde getirdikleri, seyahatta kullanılması mutad, miktar ve kıymeti sosyal durumlarına uygun zat ve meslekî eşyaları,

c) Taşıma işinin hava, deniz veya kara nakliyat firmaları tarafından hapılması kaydıyla zat ve aile ihtiyaçlarında kullanılmak üzere yurt dışından gönderilen mal, eşya ve makinalardan gümrük vergileri toplamı 500 Türk lirasını geçmeyenleri,

Özel izinler :

ç) Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tespit olunacak esaslar dairesinde, ticarî mahiyeti bulunmadığı kabul edilen numunelik eşya ve modeller. İktisadî bir faaliyetin reklâmı maksadıyla getirilecek ve pa-

rasız dağıtılacak olan basılı ilân, katalog, broşür, takvimler ve emsali matbualar,

d) Yabancı firma ve acentalar ile işletmecilerin kendi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere yurt dışındaki merkezleri tarafından gönderilen boş manifesto, konşimento, fatura, boş bilet, boş çek defteri veya tarife cetvelleri veya kitapları gibi matbu kâğıtlarla her nevi kitapları,

Türk özel müessese ve şahıslara ait işlem görmüş her türlü defter, evrak ve belgelerle, kullanılmamış her türlü taşıt biletleri ve milletlerarası mahiyette muayyen hizmetler karşılığı kullanılacak kuponlar,

e) Sosyal, kültürel, hayrî ve sıhhi maksatlarla yabancı memleketlerde kurulmuş dernek, tesis ve teşekküller tarafından aynı maksatlarla Türkiye'de faaliyette bulunan dernek, tesis ve teşekküllere.

Gerçek ve tüzel kişiler tarafından Türkiye'deki kamu faydasına yararlı derneklere ve kamunun faydasına parasız tahsis edilmiş millî tesislere, resmî teşekküllere, belediye ve köy tüzel kişiliklerine,

Bağış yoluyla gönderilen veya verilen para ile alınıp getirtilen ve konularına uygun olduğu Gümrük ve Tekel Bakanlığınca kabul edilecek eşya.

f) Noel, Yılbaşı, Şeker ve Kurban Bayramları münasebetiyle harıçten gönderilecek, süre ve kıymetleri Bakanlar Kurulunca tayin edilecek, hediyeelik eşya,

g) Şahsî madalya ve nişanlarıyla yabancı memleketlerdeki bilim, sergi ve yarışma heyetlerince verilmiş mükâfatlar,

Türkiye'de yapılan ve yapılacak olan millî ve milletlerarası her türlü yarışmalarda mükâfat olarak verilmek üzere bağış yoluyla gönderilen eşya,

h) Türkiye'de aktedilecek milletlerarası kongrelere veya spor temas ve gösterilerine katılacak delege ve şahısların isimlerini muhtevi plaketter, bunların millî bayrakları veya kulüp filamaları ve bunları takmaya mahsus ağaç ve madenî mamuller ve bu toplantı ve temaslara ait rozet, kupon ve broşürler ve bu kongre ve spor temas ve gösterilerine ait cihaz, ve malzeme,

ı) Malûller tarafından kullanılmak üzere hususî surette imal edilmiş, hareket ettirici tertibatı bulunan (Motorlu veya motorsuz) koltukları ve benzeri vasıtalar, (Otomobil ve benzeri vasıtalar hariç),

Protez uzuvlar (Protez dişler hariç),

Sakatların sanatlarının icrası için bizzat kendilerinin ithal ederek kullanacakları makinalar (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesiyle) her birinden birer adet olmak kaydıyla,

i) Yolcuların ve nakil vasıtaları hizmetlilerinin beraberlerinde getirdikleri ve seyahat sürelerine göre kıymetleri Bakanlar Kurulu kararı ile tespit edilecek hediyeelik eşya,

j) Türk deniz, hava, kara ulaştırma araçları personelinin takvim yılı itibariyle ve bir defada kullanılmak şartıyla Gümrük Vergisine tabi mal, eşya ve makinelerinden FOB değeri 4.500 Türk Lirasını geçmeyenleri,

Durumları bu fıkra şumulneü giren kişiler; işveren müessesesinin yetkililerinin verecekleri ve doğruluğunu tekabbül edecekleri belgeler ile lgilinin kendi beyanına müsteniden tespit olunur.

k) Yurt dışında sürekli olarak en az iki ay kalmakla beraber oturma süreleri iki yıldan az olması sebebiyle bu maddenin (m) fıkrası hükümlerinden faydalanamıyan kişilerden yurda katî olarak dönenlerin FOB değeri 4.500 Türk Lirasını geçmeyen zat ve aile ihtiyaçlarında kullanılması mutata eşyaları.

Yurt dışında iki aydan fazla kalınan her ay için yukarıdaki limite 1.000 lira ilâve edilir. Fazla kalınan günler hesaplamada tam ay olarak nazara alınır.

l) Öğrenimini bitirmiş olan öğrencilerin FOB değeri 10.000 Türk Lirasını geçmeyen meslekî alet, makina ve cihazları,

m) İki yıldan az olmamak üzere yurt dışında bulunanlardan Türkiye'ye kesin olarak döndüklerini tevsik edenler ile yurt dışındaki daimî görevlerinden dönen memurların veya yabancı uyruklu kişilerden Türkiye'ye göç edenlerin zat ve aile ihtiyacında kullanılması mutata eşyaları (Motosiklet ve en çok 10 beygir gücüne kadar deniz motoru dahil, tekne hariç),

n) İkametgâhı Türkiye'de olan bir Türk ile evlenerek veya evlenmek üzere yabancı ülkedeki aslî ikametgâhını terk ile Türkiye'ye gelen veya herhangi bir sebeple Türkiye'ye gelip de bir sene içinde keza ikametgâhı Türkiye'de olan bir Türk ile evlenen Türk veya yabancı uyruklu gelinin, beraberinde veya evlenme âkdidinden en çok iki ay önce veya altı ay sonra gelen giyimine ve evine mahsus cihaz eşyası,

o) Yabancı memleketlerdeki Türklerin ölümü ile Türkiye'de otu-

ran şeyya Türkiye'ye dönen kanunî mirasçılarına intikal eden zat ve ev eşyası (bunların ölüm tarihinden itibaren bir yıl içinde getirilmesi ve ölene aidiyetinin ve namlarına gelenlere intikalinin kanaat verici belgelere ispatı şartıyla).

ö) Sürekli görevle yabancı memlekette bulunmakta iken yine sürekli görevle başka bir yabancı memlekete naklolunan memurların yeni tayin edildikleri memleketin özelliği veya uzaklığı sebebiyle beraberlerinde götürmeleri külfetli ve masraflı bulunduğundan memleketimize getirmelerine veya göndermelerine zaruret hasıl olan yurt dışındaki zat ve ev eşyaları (Gümrük ve Tekel Bakanlığı ve İlgili Bakanlıkça tespit edilecek esaslar dairesinde),

Resmî daire ve kuruluşlara verilen genel izin :

p) aa) Genel bütçeye dahil dairelerle katma, özel bütçeli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli kurumlar,

bb) Özel kanunlarla kurulmuş banka ve kuruluşlar,

cc) Yukarıdaki «aa» ve «bb» fıkralarında yazılı daire, banka, kuruluş ve kurumların, sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları kurum ve kuruluşlar, tarafından yapılacak, otomobil ve benzeri ulaştırma araçları dışında kalan bedelsiz ithalat,

Ulaştırma araçları ile ilgili talepler Maliye Bakanlığınca tetkik ve karara bağlanır.

r) 1615 sayılı Gümrük Kanununun 7 nci maddesinin (5) inci fıkrası ile 9 uncu maddesinin (1), (2), (3), (4) ve (5) inci fıkralarında yazılı mal, eşya, makina ve ulaştırma araçları ile 10 uncu maddesinin (1) inci fıkrasında yazılı eşya,

Bu maddenin (k) ve (l) fıkralarında yazılı eşyaların, ilgililerin yurda dönmeden önce satın alıp Türkiye'ye sevkedilmek üzere nakliyeciler firmalara veya o memleket gümrüklerine kendi adlarına teslim edilmiş olduğunun tevsiki şarttır.

Bu madde gereğince eşyanın gümrüğe getirilmesi ve ithal müddetleri Gümrük Kanununda yazılı süreler tabidir.»

Madde 2 — Aynı Tebliğin 3 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 3 — İşbu Tebliğ 1 Şubat 1973 tarihinde yürürlüğe girer.

ev cihazlarında
ARCELİK
kalitede öncü... fiyatta ölçü

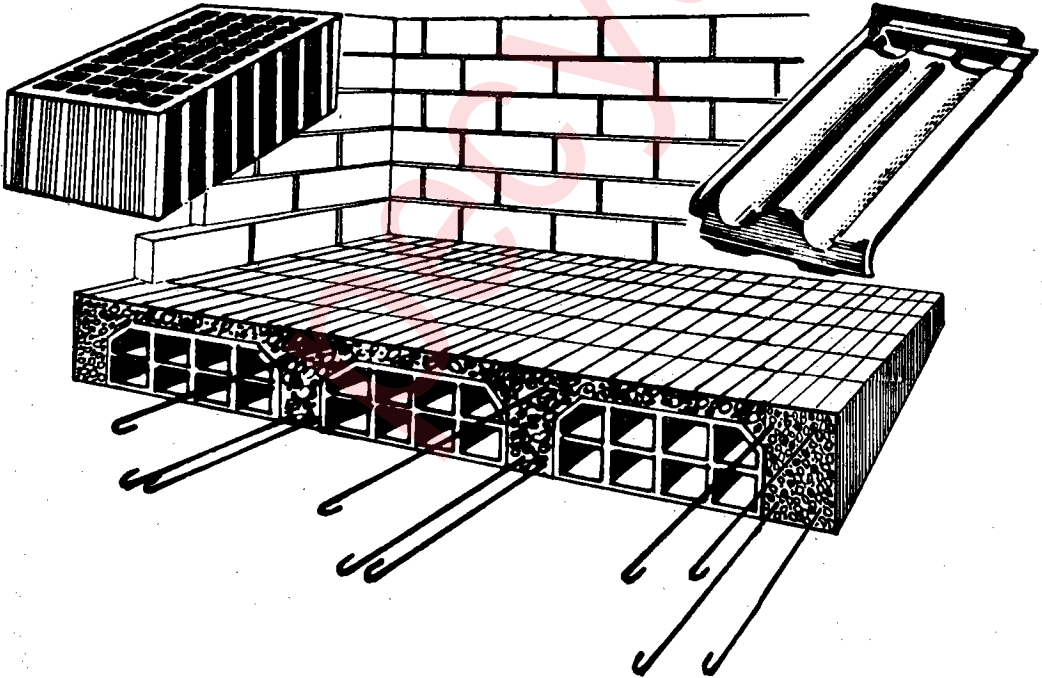
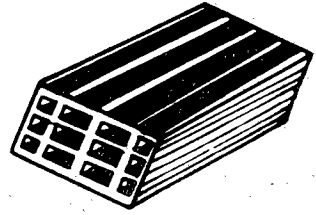
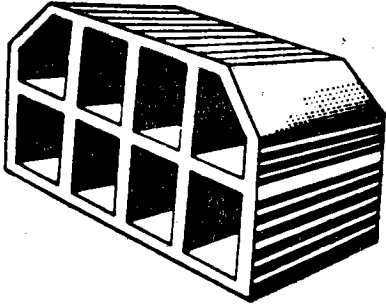
evinizin bankası - herkesin bankası

TÜRKİYE EMLAK KREDİ BANKASI

TUĞLA-KİREMİT ve ASMOLEN FABRİKALARI

KADIKÖY SATIŞ BÜROSU

Mühürdar Fuat Bey Sokak Talas İş Hanı kat 1
Kadıköy-İstanbul Tel.36 13 42- 36 48 98

İSTANBUL SATIŞ BÜROSU

Meclisi Mebusan Cad. Arhan Salıpazarı-İstanbul
Tel. 45 5000-49 58 02

Harbiyedeki YAPI ENDÜSTRİ MERKEZİ'nde bulunan standımızın görülmesini rica ederiz.

Otomatik Aygaz Termosifonu

şehir suyuyla
olduğu gibi
basıncsız
depo suyuyla da
çalışır.

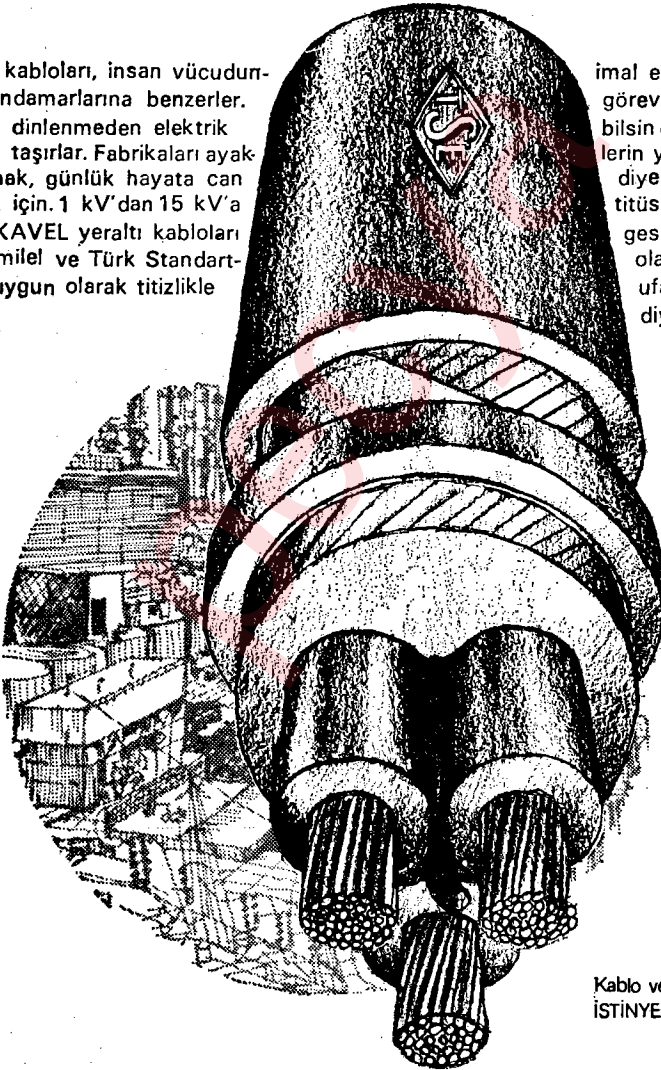

Daha rahat bir yaşama için

Can damarı

Yeraltı kabloları, insan vücudundaki candamarlarına benzerler. Durup dinlenmeden elektrik enerjisi taşırlar. Fabrikaları ayakta tutmak, günlük hayata can vermek için. 1 kV'dan 15 kV'a kadar KAVEL yeraltı kabloları beynelmül ve Türk Standartlarına uygun olarak titizlikle

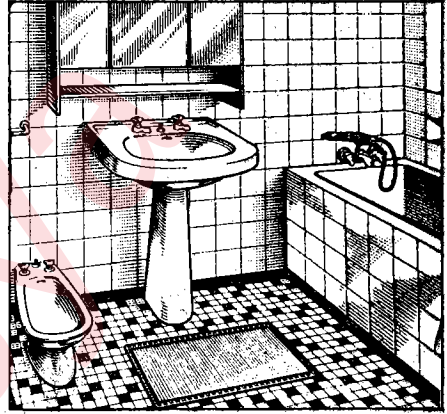
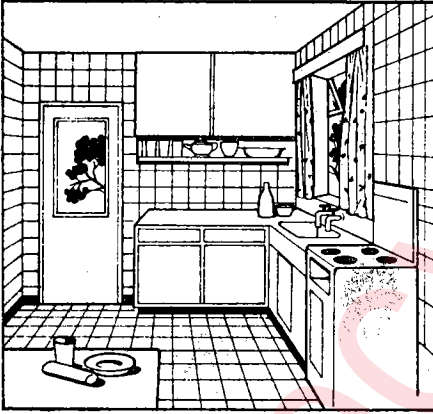
imal edilmektedir. Candamar görevini eksiksiz yerine getirebilsin diye. KAVEL'e güvenenlerin yüzünü kara çıkarmasın diye. Türk Standartları Enstitüsü de verdiği Kalite Belgesi ile belirtmiş KAVEL'e olan güvenini. İçinizde en ufak bir şüphe kalmasın diye.

Kablo ve Elektrik Malzemesi A.Ş.
İSTİNYE İSTANBUL Tel: 63 34 00

eşsiz kalite eşsiz güzellik

İşte Çanakkale Seramik Fayanslarına
dünya çapında ün kazandıran iki özellik.

Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş.

Karaköy, Tersane Caddesi, Hediye Sokak No. 4-6

Tel.: 49 19 90 - 49 74 76

Başlıca Mamulleri:

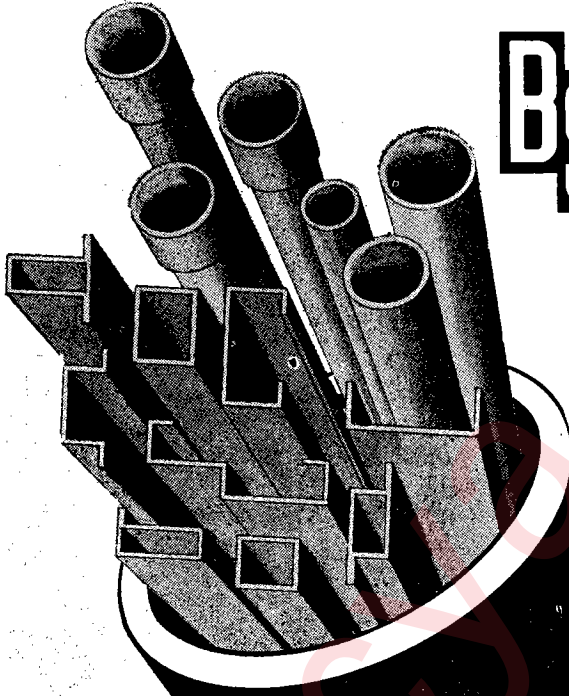
FAYANS

KAROSERAMİK

KAROMOZAİK

İZOLÂTÖR

ELEKTROPORSELEN

BORUSAN
BORU SANAYİİ ANONİM ŞİRKETİ
İSTANBUL
1958

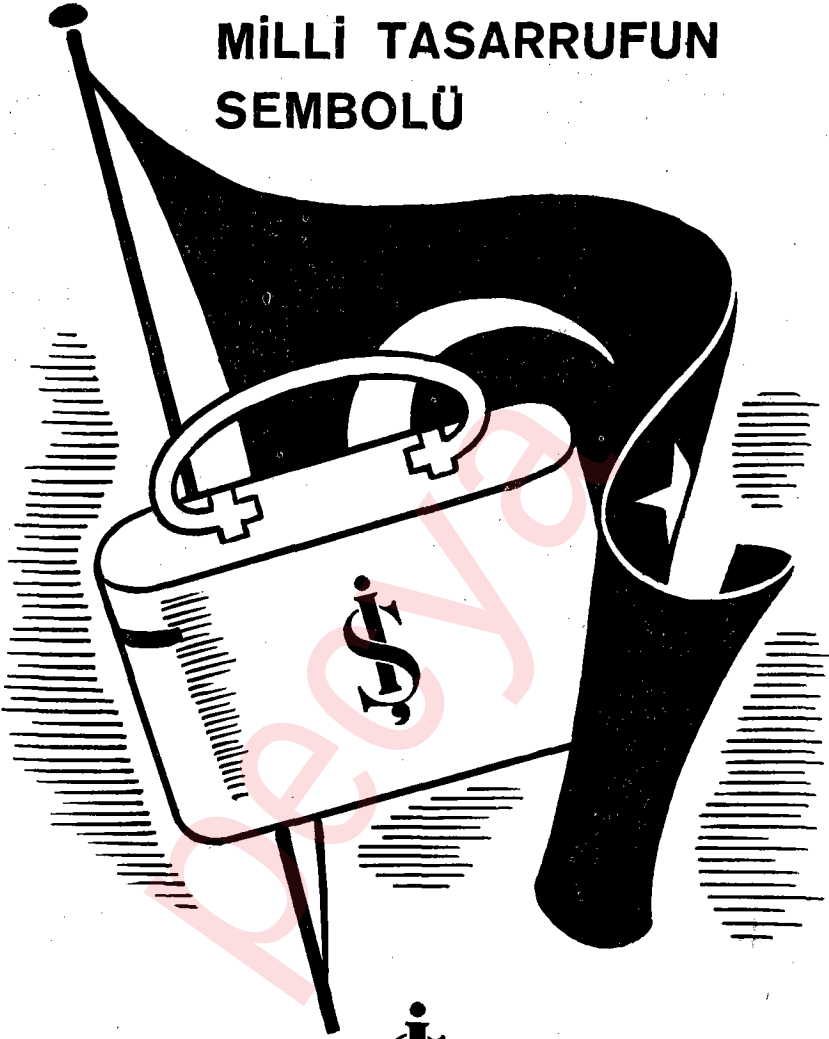
SANAYİDE İNŞAATTA

borusan mamulleri

Merkez: Meclisi Mebusan Cad.No 325 Kat 1 Salıpazarı -İstanbul

Santral: 44 74 80 (5 Hat) Müdüriyet: 44 36 39 Satış: 44 76 03 - 49 54 78

**MİLLİ TASARRUFUN
SEMBOLÜ**

TÜRKİYE \$ BANKASI
paranızın... istikbalinizin emniyeti

ARSLAN

tek

veya

BLOK

• yapı tuğlası

• ateş tuğlası

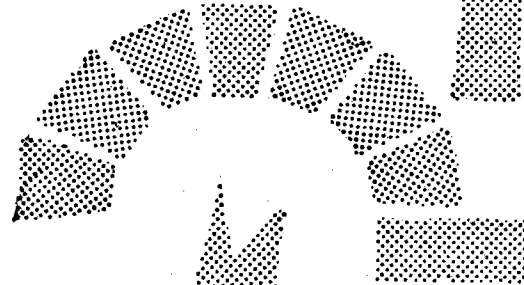
ateş harçları

izolasyon tuğlası

EYÜP — İSTANBUL

Fab. : 23 22 10

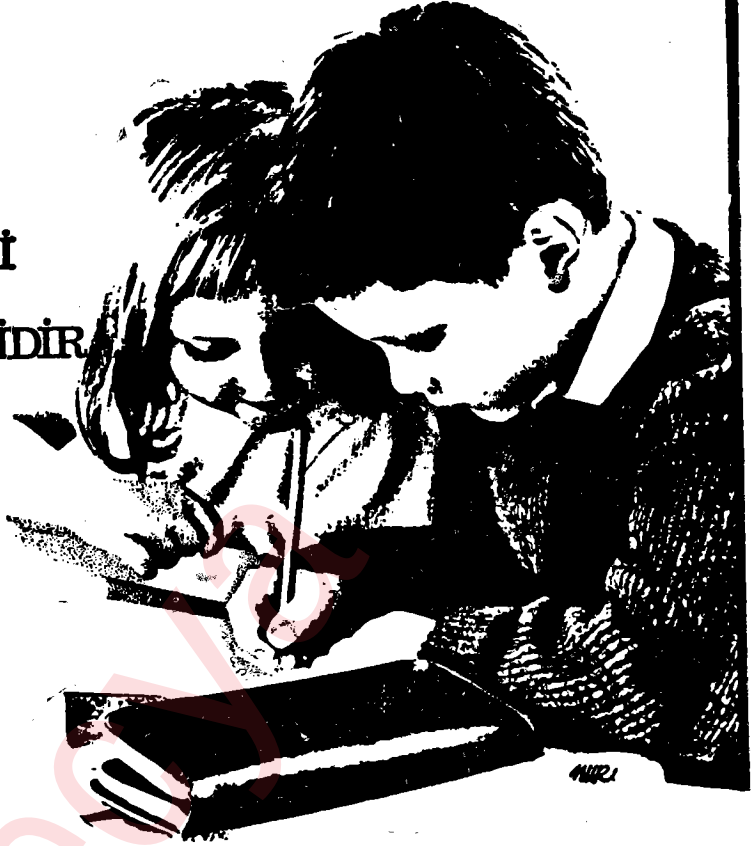
Mz. : 44 30 40

11

St

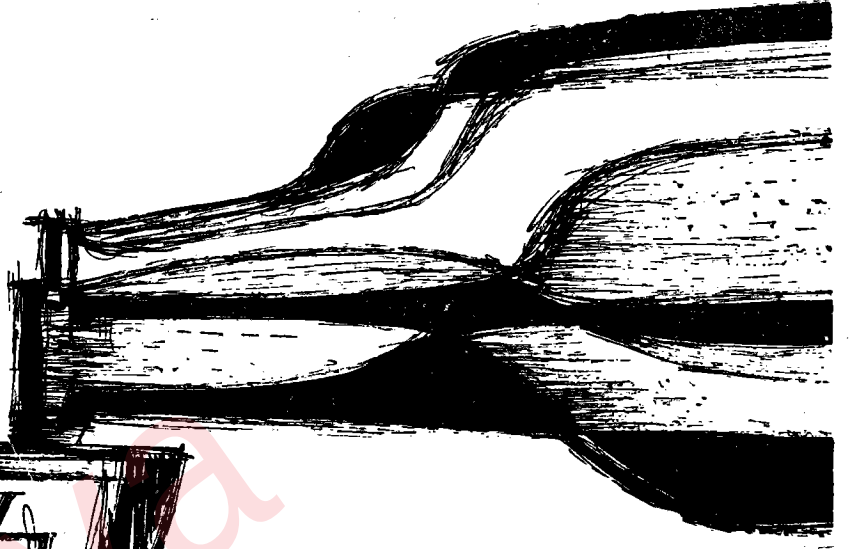
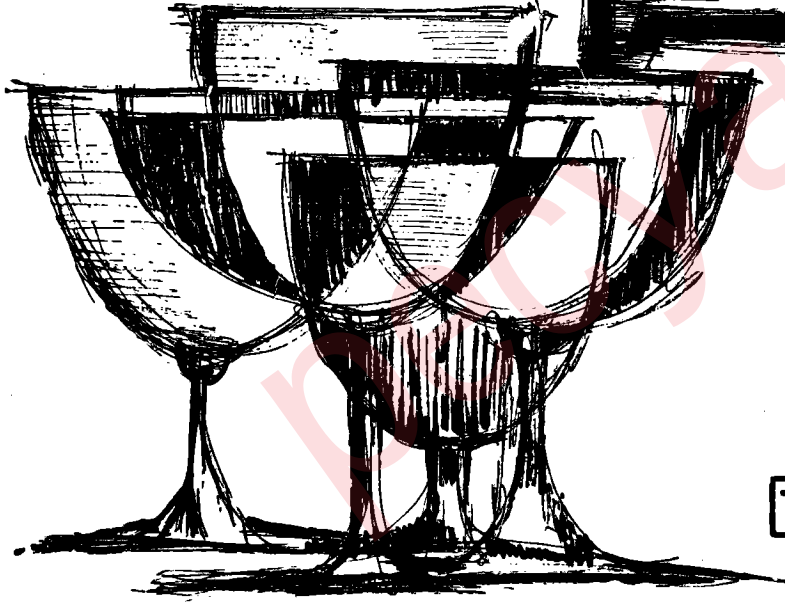
BUGÜNÜN
KÜÇÜKLERİ
YARININ
BÜYÜKLERİDİR.

ÇOCUKLARINIZI
TASARRUFA
ALİŞTİRİNİZ

T.C.ZİRAAT BANKASI

HOS BAĞ

**ŞARAP
SANAYİİNDE
KALİTE ve NEFASET
ÖRNEĞİNİ YİNE**

**TEKEL
SUNAR**

(Basın : 60329 - 26769)